

**Traducció al català de
quatre fragments de
The Stormlight Archive
de Brandon Sanderson**

Roc Humet Vidal

Tutor: Jordi Ainaud Escudero
Seminari 206: Traducció literària

Curs 2020-2021

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Facultat
de Traducció
i Interpretació

ABSTRACT

La saga de fantasia èpica *The Stormlight Archive* de Brandon Sanderson és considerada la *magnum opus* d'aquest escriptor, tot i estar encara inacabada, i Sanderson és un dels autors contemporanis més destacats del gènere fantàstic. Gran part de la seva obra ha estat traduïda al castellà, però encara és completament inèdita en català. Aquest treball té com a objectiu proposar una traducció al català per fragments concrets d'aquesta saga amb diverses particularitats a nivell lingüístic que poden presentar dificultats pel que fa a la traducció. Per fer-ho, s'ha dut a terme un procés de documentació previ sobre l'obra consistent en la seva lectura completa així com la recopilació d'informació rellevant que l'autor ha donat en entrevistes o altres esdeveniments. A més, durant el treball també es realitza una comparació entre els criteris adoptats en català i la traducció publicada en castellà. En alguns casos la proposta en català ha millorat el criteri adoptat en castellà, mentre que en altres s'ha utilitzat el mateix.

Paraules clau: fantasia, traducció literària, Brandon Sanderson

La saga de fantasía épica *The Stormlight Archive* de Brandon Sanderson es considerada la *magnum opus* de este escritor, aun estando inacabada, y Sanderson es uno de los autores contemporáneos más destacados del género fantástico. Gran parte de su obra ha sido traducida al castellano, pero es aún completamente inédita en catalán. Este trabajo tiene como objetivo proponer una traducción al catalán para fragmentos concretos de esta saga con varias particularidades a nivel lingüístico que pueden presentar dificultades por lo que respecta a la traducción. Para hacerlo, se ha llevado a cabo un proceso de documentación previo sobre la obra consistente en su lectura completa, así como la recopilación de información relevante que el autor ha dado en entrevistas u otros acontecimientos. Además, durante el trabajo también se realiza una comparación entre los criterios adoptados en catalán y la traducción publicada en castellano. En algunos casos la propuesta en catalán ha mejorado el criterio adoptado en castellano, mientras que en otros se ha usado el mismo.

Palabras clave: fantasía, traducción literaria, Brandon Sanderson

The epic fantasy series *The Stormlight Archive* by Brandon Sanderson is considered his *magnum opus*, even though it is still unfinished, and Sanderson is one of the most prominent contemporary authors in the fantasy genre. A large portion of his work has been translated into Spanish, but it has not been published in Catalan yet. This project aims to propose a translation into Catalan for specific passages from this series with various distinctive features that can present difficulties when translating. To do it, there has been a previous documentation process about this work consisting of a full reading as well as a compilation of relevant information that the author has given in interviews or other events. Moreover, during the project there are comparisons between the criteria used in Catalan and the published translation in Spanish. In some cases, the proposal in Catalan has improved upon the Spanish translation, while in other cases the same criterion has been used.

Keywords: fantasy, literary translation, Brandon Sanderson

ÍNDIX

Abstract	4
Índex	5
1. Introducció	1
1.1. <i>The Stormlight Archive</i> i el <i>Cosmere</i>	1
1.1.1. Els Knights Radiant	2
1.2. La prosa de Brandon Sanderson	4
1.3. Mecanismes de creació lèxica.....	5
1.4. Metodologia de treball	7
2. Fragment 1	7
2.1. Context.....	7
2.2. Problemes de traducció	8
2.3. Traducció	10
3. Fragment 2	26
3.1. Context.....	26
3.2. Problemes de traducció	26
3.3. Traducció	30
4. Fragments 3 i 4.....	40
4.1. Context.....	40
4.2. Problemes de traducció	40
4.3. Traducció	42
6. Conclusió	52
7. Bibliografia	53
8. Annex: textos de partida	54
8.1. Fragment 1	54
8.2. Fragment 2	59
8.3. Fragment 3	63

8.4. Fragment 4	64
-----------------------	----

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball té com a objectiu proposar una traducció al català per quatre fragments de la saga *The Stormlight Archive* de Brandon Sanderson. Es tracta d'una decalogia de fantasia èpica, de moment inacabada, que ha estat traduïda al castellà però és inèdita en català. A causa de l'extensió d'aquests llibres, el treball proposa només les traduccions de fragments concrets que, per diversos motius que s'exposaran més endavant, presenten un ús del llenguatge interessant pel que fa a la traducció.

Aquesta obra literària es classifica com a alta fantasia (*high fantasy* en anglès), sovint anomenada també fantasia èpica, un subgènere que es caracteritza principalment per dos elements. D'una banda, té lloc en un món completament diferent al real, anomenat *món secundari*, i d'altra banda tracta, com un dels temes principals, el destí d'aquest món (Clute i Grant, 1999, p. 499). Sovint es considera que J. R. R. Tolkien, amb *El Senyor dels Anells*, és el pare d'aquest gènere, i si bé els relats fantàstics ja existien prèviament, la influència de la seva obra és omnipresent en tots els subgènere de la fantasia.

George R. R. Martin i Robert Jordan són autors de fantasia moderns importants per entendre el lloc que ocupa l'obra de Brandon Sanderson en el gènere fantàstic actual. D'una banda, Martin, autor de *Cançó de gel i foc* (adaptada com a sèrie per HBO amb el títol de *Game of Thrones*), ha causat una onada creixent de fantasia de tons foscos amb pinzellades distòpiques, un subgènere que en anglès sovint s'anomena *grimdark*. Sanderson no és l'únic autor actual que s'allunya d'aquest corrent, però sí que és dels més destacats.

D'altra banda, es podria considerar que Robert Jordan, autor de *The Wheel of Time*, va ser el principal responsable de la popularitat inicial de Sanderson. I és que *The Wheel of Time*, una saga èpica de catorze llibres, va quedar inacabada quan Jordan va morir a mig escriure el dotzè llibre. Brandon Sanderson va rebre l'encàrrec de finalitzar la saga a partir de les notes i l'epíleg que Jordan havia deixat, cosa que li va donar una gran popularitat entre els seguidors del gènere fantàstic.

1.1. *The Stormlight Archive* i el *Cosmere*

The Stormlight Archive és considerada per molts, incloent el mateix Sanderson, la *magnum opus* de l'autor. Es tracta d'una saga que porta a l'extrem les dimensions èpiques pròpies d'aquest gènere, tant a nivell argumental com de la profunditat amb què es tracten els personatges i el món.

L'extensió de cada llibre fa que es puguin tractar molts temes diferents. És molt comú en l'obra de Sanderson el tractament de la religió i de les dinàmiques de poder, i aquesta saga no n'és l'excepció. A això se li sumen temes propis d'aquests llibres com el significat i el sentit de l'honor i de fer el bé, el valor de la vida humana, i la validesa d'arguments històrics per justificar accions presents, entre d'altres.

Els llibres presenten un nombre molt elevat de personatges principals, acompanyats per un d'encara més alt de secundaris. I, si bé el tractament dels personatges que fa Sanderson sovint es critica negativament, aquestes són les novel·les de l'autor que han tingut una rebuda més positiva pel que fa a aquest aspecte. A banda de tractar extensament els seus conflictes interns mitjançant monòlegs interiors majoritàriament en estil indirecte i capítols sencers formats per analepsis, aquestes són també unes de les poques novel·les de fantasia que tracten els efectes i conseqüències de trastorns mentals en protagonistes de manera directa i explícita.

El món de *The Stormlight Archive* parteix, com és usual en la fantasia occidental, de l'Europa medieval. Tanmateix, això és només un punt de partida pel nivell tecnològic i social. El planeta conté un ecosistema creat des de zero comparable al d'un planeta de ciència ficció, causat per unes condicions meteorològiques extremes. I, com és usual en les obres de Sanderson, aquest ecosistema no és simplement un teló de fons sinó un element essencial per l'evolució argumental de la història.

L'argument de la saga, tot i ser de fantasia, té conseqüències sobre diversos planetes del Cosmere, l'univers imaginari de Sanderson al qual tenen lloc diverses de les seves sagues de fantasia. La trama gira al voltant del conflicte entre la humanitat i uns éssers humanoides i intel·ligents anomenats *Voidbringers*. A això se li afegixen nombroses trames d'intriga política, així com un conflicte superior causat per una divinitat que vol escapar del seu empresonament.

1.1.1. Els Knights Radiant

Cal explicar un aspecte concret del món de la saga que és rellevant per la major part de fragments escollits. La màgia d'aquest món sorgeix a partir del vincle format entre una persona i una criatura que en anglès s'anomena *spren*. La persona que obté poders màgics com a resultat d'aquest procés és anomenada *Knight Radiant*, que s'ha traduït com a *cavaller radiant*, sovint escurçat a *radiant*. Aquesta traducció crea un paral·lelisme amb els cavallers templers o els cavallers hospitalers.

Com que hi ha deu tipus d'*spren* que poden formar un vincle, hi ha també deu ordes diferents de cavallers radiants. Cada orde té un nom propi que consisteix, generalment, en una paraula composta formada per un nom i un verb nominalitzat (*Windrunners*, *Lightweavers*, *Dustbringers*). Això és rellevant perquè cal que els deu ordes es tradueixin utilitzant també una estructura coherent. Tot i que els fragments escollits només mencionen un sol orde (*Windrunners*), la seva traducció s'ha fet pensant en aquesta coherència interna. S'ha optat per crear sintagmes nominals amb l'estructura d'un verb nominalitzat seguit d'un sintagma preposicional, tal com es mostra a la Taula 1:

Anglès	Català
Bondsmith	Forjador de vincles
Dustbringer	Portador de la pols ¹
Edgedancer	Dansaire sobre el tall ²
Elsecaller	Invocador de camins ³
Lightweaver	Teixidor de llum
Skybreaker	Trencador del cel
Stoneward	Guardià de la roca
Truthwatcher	Vigilant de la veritat
Willshaper	Modelador de voluntats
Windrunner	Corredor del vent

Taula 1: Traducció dels noms dels ordes de cavallers radiants

El text de partida utilitza majúscules per anomenar tots aquests ordes, fins i tot quan no fa referència a l'orde en general sinó a un membre en concret. A la traducció, cal mantenir la majúscula només pel nom de l'orde i en cap altre cas, com és habitual en català.

¹ Cal que aquesta traducció mantingui un paral·lelisme amb la de *Voidbringer* (§4. Fragments 3 i 4), que s'ha traduït com a *Portador del buit*.

² El mot anglès juga amb la polisèmia d'*edge*: tant el significat de 'tall [d'una espasa]' com el de 'vora' encaixen amb el significat d'*edgedancer*. A més, també remet a l'expressió *to dance on the razor's edge*. En no existir aquesta polisèmia i remissió idiomàtica en català, s'ha optat pel sentit que remet de manera més directa al referent: un espadatxí. Tanmateix, s'ha utilitzat també la preposició *sobre* per mantenir el sentit d'equilibri.

³ Aquest és l'orde que causa més problemes, donat que *else* no és un substantiu. Aquesta adaptació s'ha basat en l'habilitat que defineix l'orde, que consisteix en crear petits portals entre el món físic i una dimensió paral·lela. La paraula *portal*, però, és molt explícita en comparació amb la resta d'ordes (i amb l'original *elsecaller* també), de manera que s'ha optat per una opció més metafòrica.

1.2. La prosa de Brandon Sanderson

La prosa és l'element més criticat de les obres de Sanderson, i ell mateix reconeix que és un punt feble de la seva escriptura:

The weakest part of my books is probably the prose. I strive for what we call “Orwellian prose”, which is “windowpane prose”, where the prose is transparent and you can see the story happening on the other side. But a lot of times I repeat too many words, too often. [...] It's partially a stylistic choice on my part, but it's a stylistic choice because I know where my strengths lie. So, I think that's a pretty valid criticism (*Adaptat d'Arcanum, 2019, §17*).

En concret, és una prosa caracteritzada per frases concises, expressions suggerents però no complexes sintàcticament o lèxicament, i un freqüent ús de gerundis descriptius que donen dinamisme a l'escena. En alguns casos aquests gerundis són de posterioritat, cosa que en català demana una estructura diferent.

També destaca l'ús de recursos tipogràfics i de presentació del text. Per exemple, hi ha una alta freqüència de cursives emfàtiques, un recurs usual en anglès, especialment en la narrativa d'acció. En català les cursives no s'utilitzen per donar èmfasi, de manera que s'han buscar altres recursos, com la dislocació i l'ús d'adverbis intensificadors.

És important també mencionar l'ús dels punts i apart. Especialment en escenes d'acció o tensió, les frases s'escurcen molt i formen un sol paràgraf per aïllar l'acció i donar una sensació de successió molt ràpida d'esdeveniments, com els plans curts d'una pel·lícula. En principi això no presenta cap problema de traducció però sí que s'ha de tenir en compte per mantenir la brevetat.

Tots aquests recursos es poden observar al següent fragment del capítol 1 de *The Way of Kings*:¹

The enemy had a lot of archers.² Cenn's panic climbed to a peak as the first wave of arrows flew into the air. He stumbled again, itching to take out his shield. But Dallet grabbed his arm and yanked him forward.

¹ El fragment ha estat escollit per contenir tots els recursos mencionats en poc espai. Tanmateix, en no presentar pràcticament cap dificultat de traducció, no s'ha escollit com a fragment per traduir.

² L'ús de l'expressió *a lot* exemplifica la tendència simplificadora pel que fa a vocabulari.

Hundreds of arrows split the sky, dimming the sun. They arced and fell, dropping like skyeels upon their prey.¹ Amaram's soldiers raised shields. But not Kaladin's squad. No shields for them.

Cenn screamed.

And the arrows slammed into the middle ranks of Amaram's army, behind him. Cenn glanced over his shoulder, still running. The arrows fell *behind* him. Soldiers screamed, arrows broke against shields; only a few straggling arrows landed anywhere near the front ranks.

L'oració *The arrows fell behind him* exemplifica l'ús de la cursiva emfàtica. En aquest cas, una solució podria ser *Van caure darrere seu, les fletxes*. La dislocació a la dreta de *les fletxes* marca aquest element com a tema i la resta com a rema. En realitat no hi ha cap part d'aquesta frase que sigui informació nova, però en el context de l'escena la repetició d'aquesta informació com si fos nova transmet la sorpresa del personatge.

Aquesta frase és també un exemple clar del punt de vista narratiu utilitzat en tota la saga. Es tracta d'una tercera persona que sempre està focalitzada sobre un personatge en concret. Aquesta focalització només canvia de personatge quan hi ha un canvi marcat de part o de capítol. Això és rellevant perquè caldrà tenir en compte les característiques del parlar de cada personatge a l'hora de traduir.

Per tot això, es pot dir que la prosa de Sanderson no és complexa d'entendre però sí que presenta certes dificultats de traducció. No és un estil simple per accident, i per tant és important que la traducció mantingui el mateix to.

1.3. Mecanismes de creació lèxica

Una de les característiques típiques de la fantasia és la creació de paraules o expressions noves que fan referència a elements propis del context fictici en el qual té lloc la història. Sanderson, en aquesta saga, utilitza principalment tres mecanismes diferents que es comentaran a continuació.

En primer lloc hi ha la composició, que és el mecanisme més productiu en aquests llibres. Generalment es tracta de substantius formats a partir d'un substantiu i un verb nominalitzat. En són exemples *Soulcaster* (un objecte), *Lightweaver* (un orde), i *stormwarden* (una professió).

¹ Destaca l'ús d'un referent (*skyeels*) encara desconegut pel lector, i per tant serveix per introduir el concepte. És una mostra de com la prosa està completament al servei de la història.

En alguns casos, aquestes paraules tenen derivats, com *Lightweaving* (l'habilitat màgica que defineix l'orde) i *to soulcast* (el verb d'ús de l'objecte).

La composició no és un mecanisme tan freqüent en català com ho és en anglès. A l'hora de traduir, s'ha intentat utilitzar la composició sempre que ha estat possible, però quan no ho ha estat sense sacrificar el significat, s'ha optat per altres mètodes. Pels noms d'ordes radiants s'ha optat per sintagmes nominals (§1.1.1. Els *Knights Radiant*), però la resta de mots no segueixen un sol criteri: per exemple, *stormwarden* s'ha traduït pel compost *guardacels* i *Soulcaster* pel sintagma *modelador d'ànimes*, que s'escurça a *modelat* o *modelar* com a adjectiu i verb respectivament.

En segon lloc, hi ha diverses paraules que existeixen en l'anglès real però que en el context fictici adopten un significat nou. En són exemples *brightness* (tractament nobiliari femení) i *storming* (eufemisme de *fucking*), entre d'altres. Quan no ha estat possible fer una traducció literal, s'han triat paraules existents en català que puguin remetre tant al significat original de l'anglès com al fictici. Per exemple, *brightness* ha estat traduït per *fulgor*, mentre que pels derivats eufemístics d'*storm* s'han utilitzat diverses expressions pròpies del català col·loquial que remeten al camp semàntic de la tempesta.

En tercer lloc, Sanderson crea també diverses paraules que no són pròpies de l'anglès però remeten fonèticament a altres mots, cosa que els situen dins un cert camp semàntic. Aquestes paraules es poden anomenar *termes ad hoc* (Ainaud, Espunya, i Pujol, 2020). En són exemples *spren* (una espècie d'esperit, remet a *spirit*), *fabrial* (tecnologia màgica, remet a l'arrel de *fabricar*) i *crem* (una substància cremosa; en els fragments escollits surt en la seva forma derivada *cremling*, una espècie d'insecte). No es pot aplicar un sol criteri a tot aquest grup, ja que la seva adaptació depèn de com d'acceptable sigui el mot original en català. Així, *fabrial* i *crem* són fonològicament vàlids en català, però *spren* no ho és i *cremling* utilitza un sufix anglès.

Convé destacar que cap d'aquests mecanismes de creació lèxica inclou l'ús de mots maleta. Això és rellevant perquè contrasta amb altres obres destacades de fantasia, com *Els jocs de la fam* i *Harry Potter*, en les quals és un recurs molt productiu. La poca freqüència d'ús de mots maleta resulta en un llenguatge més transparent, cosa que, com ja s'ha comentat, és una tria estilística. Per tant, és un fet que s'ha de tenir en compte quan es busca adaptar el lèxic.

Finalment, també cal comentar breument els criteris que s'han seguit en castellà. En alguns casos hi ha coincidències, com en les traduccions sintagmàtiques dels deu ordes mencionats anteriorment. Però en altres casos les propostes en català han estat diferents, com *cremicola*

per *cremling* (cast. *cremlino*), *fulgor* per *brightness* i *brightlord* (cast. *señora resplandeciente* i *señor resplandeciente* respectivament) i *Agulla* pel nom propi *Wit* (cast. *Sagaz*).

Les traduccions de cada paraula en concret es comentaran individualment amb notes al peu a mesura que vagin apareixent als fragments seleccionats.

1.4. Metodologia de treball

El cos d'aquest treball consisteix de les traduccions dels fragments escollits, comentats utilitzant notes al peu. Les notes s'utilitzaran per comentar diversos aspectes del procés que s'ha seguit per realitzar la traducció, així com per indicar detalls sobre el context del fragment quan això sigui necessari per tal de justificar la validesa d'una traducció. Els fragments provenen de diversos capítols de *The Way of Kings* i *Oathbringer*, el primer i tercer llibres de saga, i es poden consultar com a annex al treball. Cada fragment té una sèrie de particularitats específiques a tenir en compte a l'hora de traduir, que es comentaran a la introducció de cada capítol.

Els apartats de la traducció utilitzen un format diferent: a la pàgina esquerra del treball s'hi ha deixat el text original, mentre que a la pàgina dreta hi ha la traducció, per tal de facilitar la comparació. A més, les notes al peu que són purament per donar context als fragments s'han col·locat a les pàgines del text de partida, mentre que les notes del text traduït es reserven per temes lingüístics i de traducció.

El treball està realitzat a partir d'un suposat encàrrec editorial consistent a traduir la saga completa al català. Per tant, encara que només es presentin les traduccions d'una part molt petita del text complet, s'ha tingut en compte la història global i la posició que el fragment ocupa dins el llibre.

2. FRAGMENT 1

2.1. Context

Aquest és un fragment del capítol 22 de *The Way of Kings*, situat a la primera meitat del llibre. El títol del capítol és *Eyes, hands or spheres?*, cosa que és una referència a un joc de paraules que surt al capítol. Com que la traducció del joc ha pogut mantenir aquests tres elements, el capítol es pot traduir com a *Ulls, mans o esferes?*

El capítol es troba encara en la part introductòria del llibre, i el seu propòsit principal és continuar la presentació del món, en concret les dinàmiques de la classe noble, i introduir per

primera vegada dos personatges destacats. Es tracta del personatge amb el títol de *Wit* (que s'utilitza tant com un títol com un nom propi), l'equivalent d'un bufó reial, i Navani, la vídua de l'anterior rei.

El narrador del capítol és Dalinar, un dels tres personatges principals del primer llibre. És el tiet del rei actual, cosa que el situa en la classe social més alta. A més, tots els personatges que surten, amb l'excepció de *Wit*, pertanyen a la noblesa del país. Tot això és rellevant per tenir en compte el registre que s'utilitza durant el fragment.

2.2. Problemes de traducció

Aquest capítol destaca per contenir múltiples exemples de cadascun dels tres mecanismes de creació lèxica que apareixen al llarg de l'obra (§1.3. Mecanismes de creació lèxica). Com que els criteris generals de traducció ja s'han comentat a l'apartat 1.3, les traduccions específiques de cada paraula es comentaran amb notes al peu.

Les altres dificultats de traducció apareixen al voltant de *Wit*, el bufó reial. El seu nom, en tractar-se més aviat d'un títol que es manté independentment de qui ocupa el càrrec, s'ha de traduir, i s'ha optat per *Agulla*, paraula que remet tant al verb *punxar* com a l'adjectiu *agut*. El motiu d'aquesta traducció és que el personatge es caracteritza per tenir una ment enginyosa (aguda) que utilitza per burxar (punxar) els membres de la cort. Es tracta, doncs, d'un títol amb un sentit similar si bé més metafòric que l'original. Aquesta és una traducció molt diferent a la del castellà, on s'ha optat per *Sagaz*, que funciona només parcialment perquè perd el sentit de l'insult.

Hi ha dos jocs de paraules que presenten problemes de traducció. El primer dona nom al capítol i es basa en la similitud fonètica entre *to* i *two* i *eye* i *I*. En aquest cas s'ha substituït l'ambigüitat fonètica de *to/two* per l'ambigüitat semàntica de *deixar*, que pot voler dir tant 'desistir' com 'prestar'. Addicionalment, s'ha utilitzat el fet que el mot *ull* apareix dins el nom d'*Agulla*.

L'altre joc de paraules també és fonètic, aquesta vegada entre *assassin* i *ass sass*. Com en el cas anterior, el contingut del joc no és especialment important, però sí que ho és que sigui un humor vulgar o fàcil, ja que això s'encadena amb una broma sobre l'altura figurada del seu humor. Aquest joc es comentarà amb una nota al peu en la traducció per tal de tenir tot el context necessari.

Cal també comentar la traducció d'articles personals. Com és usual, el text de partida en anglès no n'utilitza, però en català l'ús d'aquests articles depèn del dialecte i el registre que s'utilitzi.

S'ha optat, com a norma general, no utilitzar l'article personal per tal de mantenir un registre formal, que seria el propi d'un personatge de l'alta noblesa com el narrador d'aquest fragment.

2.3. Traducció

Two days after the incident with the highstorm¹, Dalinar walked with his sons, crossing the rocky ground toward the king's feasting basin.

Dalinar's stormwardens projected another few weeks of spring, followed by a return to summer. Hopefully it wouldn't turn to winter instead.²

"I've been to three more leatherworkers," Adolin said softly. "They have different opinions. It seems that even before the strap was cut—if it was cut—it was worn, so that's interfering with things. The best consensus has been that the strap was sliced, but not necessarily by a knife. It could have just been natural wear-and-tear."

Dalinar nodded. "That's the only evidence that even hints there might be something odd about the girth breaking."

"So we admit that this was just a result of the king's paranoia."

"I'll talk to Elhokar," Dalinar decided. "Let him know we've run into a wall and see if there are any other avenues he'd like us to pursue."

"That'll do." Adolin seemed to grow hesitant about something. "Father. Do you want to talk about what happened during the storm?"

"It was nothing that hasn't happened before."

"But—"

"Enjoy the evening, Adolin," Dalinar said firmly. "I'm all right. Perhaps it's good for the men to see what is happening. Hiding it has only inspired rumors, some of them even worse than the truth."

Adolin sighed, but nodded.

The king's feasts were always outdoors, at the foot of Elhokar's palace hill. If the stormwardens warned of a highstorm—or if more mundane weather turned bad—then the feast was canceled. Dalinar was glad for the outdoor location. Even with ornamentation, Soulcast buildings felt like caverns.

¹ Una alta tempesta (*highstorm*) és un fenomen meteorològic consistent en un huracà altament destructiu que travessa el continent d'est a oest cada pocs dies.

² Les estacions d'aquest món no són regulars sinó que canvien imprevisible cada poques setmanes.

Dos dies després de l'incident durant l'alta tempesta, Dalinar va travessar caminant amb els seus fills el terra rocós cap a la clota del banquet¹ del rei.

Els guardacels² de Dalinar preveïen unes quantes setmanes més de primavera, seguides d'un retorn a l'estiu. Dalinar esperava que no tornés l'hivern.

—He visitat tres basters més —va dir Adolin en veu baixa—. Són de parers diferents. Sembla que abans que tallessin la corretja, si és que algú la va tallar, ja estava gastada, i això no em permet treure conclusions. L'opinió general és que la corretja es va tallar, però no necessàriament amb un ganivet. Podria ser simplement desgast natural.

Dalinar va assentir.

—Aquesta és l'única prova que podria fer pensar que el trencament de la cingla no va ser natural.

—O sigui que admetem que és només el resultat de la paranoia del rei.

—Parlaré amb Elhokar —va decidir Dalinar—. Li faré saber que estem encallats per veure si vol que explorem altres vies.

—Entesos —Adolin semblava vacil·lar sobre alguna cosa—. Pare, vols parlar del que va passar durant la tempesta?

—Res que no hagi passat abans.

—Però...

—Gaudeix del vespre, Adolin —va dir Dalinar amb fermesa—. Estic bé. Potser és bo que els homes vegin què està passant. Amagar-ho només ha causat rumors, alguns d'ells encara pitjors que la veritat.

Adolin va sospirar, però va assentir.

Els banquets del rei sempre eren a l'exterior, al peu del turó del palau d'Elhokar. Si els guardacels avisaven sobre una alta tempesta, o si feia un mal temps més mundà, el banquet es cancel·lava. Dalinar s'alegrava de la ubicació a l'aire lliure. Fins i tot amb decoració, els edificis modelats³ semblaven cavernes.

¹ En anglès, *basin*. Fa referència a una zona còncava que no és una clota en sentit literal però hi recorda. Una traducció alternativa seria *conca*, però es tracta d'un mot que sol suggerir unes dimensions més grans.

² Un guardacels (*stormwarden*) és un erudit que estudia les altes tempestes amb la intenció de predir-les. En castellà s'ha traduït com a *predicetormentas*, que té un sentit més proper a l'original però perd naturalitat per ser una paraula molt llarga.

³ Adjectiu derivat (i escurçat) de *modelador d'ànimes* (*Soulcaster*), un objecte que permet transformar un material en un altre i que s'utilitza tant per la fabricació d'edificis i armes com per la creació de menjar.

The feast basin had been flooded, turning it into a shallow artificial lake. Circular dining platforms rose like small stone islands in the water. The elaborate miniature landscape had been fabricated by the king's Soulcasters, who had diverted the water from a nearby stream. *It reminds me of Sela Tales*¹, Dalinar thought as he crossed the first bridge. He'd visited that western region of Roshar² during his youth. *And the Purelake*³.

There were five islands, and the railings of the bridges connecting them were done in scrollwork so fine that after each feast, the railings had to be stowed away lest a highstorm ruin them. Tonight, flowers floated in the slow current. Periodically, a miniature boat—only a handspan wide—sailed past, bearing an infused gemstone.

Dalinar, Renarin, and Adolin stepped onto the first dining platform. “One cup of blue,” Dalinar said to his sons. “After that, keep to the orange.”

Adolin sighed audibly. “Couldn't we, just this once—”

“So long as you are of my house, you follow the Codes. My will is firm, Adolin.”

“Fine,” Adolin said. “Come on, Renarin.” The two broke off from Dalinar to remain on the first platform, where the younger lighteyes congregated.

Dalinar crossed to the next island. This middle one was for the lesser lighteyes. To its left and right lay the segregated dining islands—men's island on the right, women's island on the left. On the three central ones, however, the genders mingled.

Around him, the favored invitees took advantage of their king's hospitality. Soulcast food was inherently bland, but the king's lavish feasts always served imported spices and exotic meats. Dalinar could smell roasting pork on the air, and even chickens. It had been a long time since he'd been served meat from one of the strange Shin flying creatures.

¹ Sela Tales és el nom d'una regió. *Tales* no és el mot anglès que significa 'conte' sinó que és un nom propi inventat.

² Roshar és el nom del món i del seu únic continent.

³ El llac Pur (*Purelake*) és el nom d'una regió del món caracteritzada per estar coberta d'aigua dolça molt superficial i, per tant, tranquil·la.

La clota del banquet havia estat inundada per convertir-la en un llac artificial poc profund. Unes plataformes circulars per sopar s'alçaven de l'aigua com petites illes de pedra. L'elaborat paisatge en miniatura havia estat fabricat pels modeladors d'ànimes del rei, que havien desviat l'aigua d'un rierol proper. "Em recorda Sela Tales", va pensar Dalinar mentre creuava el primer pont. Havia visitat aquesta regió de Roshar quan era jove. "I el llac Pur".

Hi havia cinc illes, i les baranes dels ponts que les connectaven estaven decorades amb uns patrons tan fins que després de cada banquet s'havien de guardar per evitar que una alta tempesta les fes malbé. Aquella nit, tot de flors suraven en les aigües manses. De tant en tant, una barqueta en miniatura, de menys d'un pam d'ample, navegava per la seva vora, carregant una gemma infosa¹.

Dalinar, Renarin i Adolin van arribar a la primera plataforma de sopar.

—Una copa de blau² —va dir Dalinar als seus fills—. Després, no passeu de taronja.

Adolin va sospirar audiblement.

—No podríem, només aquesta vegada...

—Mentre sigueu de la meva casa, seguireu els Codis. No canviaré d'opinió, Adolin.

—Està bé —va dir Adolin—. Anem, Renarin.

Els dos van separar-se de Dalinar per quedar-se a la primera plataforma, on els ullclars³ més joves es congregaven.

Dalinar va passar a l'illa següent. Aquesta, situada al centre, era pels ullclars menors. A dreta i esquerra s'alçaven les illes de sopar segregades: la dels homes a la dreta, la de les dones a l'esquerra. En les tres centrals, però, els gèneres es barrejaven.

Al voltant d'ell, els convidats afavorits aprofitaven l'hospitalitat del rei. El menjar modelat era insípid per naturalesa, però als banquets exuberants del rei sempre se servien espècies importades i carns exòtiques. Dalinar podia percebre l'olor de porc rostit a l'aire, i fins i tot de pollastres.⁴ Havia passat molt de temps des que li havien servit carn d'una de les estranyes criatures voladores de Shinovar.

¹ Una pedra preciosa queda infosa i comença a emetre llum després de passar una alta tempesta a l'aire lliure. S'ha traduït com a *gemma* perquè sovint porta el qualificador *infosa*, cosa que allargaria excessivament el sintagma si la traducció fos *pedra preciosa*.

² La majoria de begudes alcohòliques s'anomenen *vi* independentment del seu mètode de producció, si bé sovint es mencionen simplement pel seu color, que representa el seu grau d'alcohol. Així, el blau és més fort que el taronja. L'expressió *copa de blau* s'ha creat per analogia amb *copa de blanc* (o *de negre*).

³ El color d'ulls divideix la societat en dos estrats: els ullclars tenen rangs superiors als dels ullfoscos. S'ha optat per aquesta traducció (i *ullfosc*) per paral·lelisme amb mots com *ullblau* i *ullverd*. No s'han utilitzat aquestes mateixes paraules perquè el color concret no té importància: només si és un to clar o fosc.

⁴ Igual que les begudes alcohòliques, tots els ocells són anomenats *pollastre* (*chicken*) en comptes d'un terme més genèric com *poultry*.

A darkeyed servant passed, wearing a gauzy red robe and carrying a tray of orange crab legs. Dalinar continued across the island, weaving around groups of revelers. Most drank violet wine, the most intoxicating and flavorful of the colors. Almost no one was in battle attire. A few men wore tight, waistlength jackets, but many had dropped all pretense, choosing instead loose silk shirts with ruffled cuffs worn with matching slippers. The rich material glistened in the lamplight.

These creatures of fashion shot glances at Dalinar, appraising him, weighing him. He could remember a time when he would have been swarmed by friends, acquaintances—and yes, even sycophants—at a feast like this. Now, none approached him, though they gave way before him. Elhokar might think his uncle was growing weak, but his reputation quelled most lesser lighteyes.

He soon approached the bridge to the final island—the king’s island. Pole-mounted gem lamps ringed it, glowing with blue Stormlight, and a firepit dominated the center of the platform. Deep red coals simmered in its bowels, radiating warmth. Elhokar sat at his table just behind the firepit, and several highprinces ate with him. Tables along the sides of the platform were occupied by male or female diners—never both at the same.

Wit sat on a raised stool at the end of the bridge leading onto the island. Wit actually dressed as a lighteyes should—he wore a stiff black uniform, silver sword at his waist. Dalinar shook his head at the irony.

Wit was insulting each person as they stepped onto the island.

Un servent ullfosc va passar pel seu costat, vestint una túnica vermella vaporosa i portant una safata amb potes de cranc taronges. Dalinar va continuar a través de l'illa, passant entre grups de convidats. La majoria bevia vi violeta, el més embriagador i gustós dels colors. Gairebé ningú duia uniforme militar. Alguns homes vestien jaquetes estretes, llargues fins la cintura, però molts havien abandonat tota aparença i havien triat samarretes amples de seda amb punys de farbalans combinades amb sabatilles de conjunt. El ric material relluïa a la llum de les làmpades.

Aquestes criatures de la moda dirigien mirades a Dalinar, avaluant-lo, sospesant-lo. Recordava una època en què havia estat envoltat d'una multitud d'amics, coneguts i fins i tot aduldors en un banquet com aquest. Ara, ningú se li acostava, tot i que li obrien el pas. Potser Elhokar pensava que el seu oncle s'estava afeblint, però la seva reputació sufocava la majoria d'ullclars menors.

Poc després es va acostar al pont de l'última illa, la del rei. Estava anellada per làmpades de gemma, brillants amb llum fulmínia¹ blava, i un braser dominava el centre de la plataforma. El carbó irradiava escalfor i en feia brillar les entranyes d'un vermell profund. Elhokar seia a la seva taula just darrere la foguera, i diversos prínceps supremes² menjaven amb ell. Les taules als laterals de la plataforma eren ocupades per homes o dones sopant; mai els dos gèneres en una mateixa taula.

L'Agulla seia en un tamboret alçat al final del pont que duia a l'illa. Ell sí que vestia com ho hauria de fer un ullclar: portava un uniforme negre rígid i una espasa platejada a la cintura. Dalinar va sacsejar el cap per la ironia.

L'Agulla estava insultant per torns cada persona que entrava a l'illa.

¹ La llum fulmínia (*stormlight*) és el nom que rep la llum que emet una gemma infosa. S'ha escollit l'adjectiu *fulmini* per aconseguir una traducció més curta que *tempestuós* sense perdre la relació amb el concepte de tempesta. En castellà sí que s'ha optat per *luz tormentosa*, tot i que a favor d'aquest criteri s'ha de dir que *tormentosa* té una síl·laba menys que *tempestuosa*.

² El regne és una federació de deu principats, cadascun governat per un príncep suprem. El títol de *highprince* en castellà s'ha traduït literalment per *alto príncipe*. L'únic títol similar arrelat a la realitat és el de gran príncep, propi de l'imperi rus, que se situava just sota el tsar però per sobre d'un príncep. Tanmateix, aquest títol és anomenat *grand prince* (o *great prince*) en anglès i, per tant, en no haver-hi un paral·lelisme volgut, s'ha optat per una construcció amb un significat més transparent.

“Brightness Marakal! What a disaster that hairstyle is; how brave of you to show it to the world. Brightlord Marakal, I wish you’d warned us you were going to attend; I’d have forgone supper. I do so hate being sick after a full meal. Brightlord Cadilar! How good it is to see you. Your face reminds me of someone dear to me.”

“Really?” wizened Cadilar said, hesitating.

“Yes,” Wit said, waving him on, “my horse. Ah, Brightlord Neteb, you smell unique today—did you attack a wet whitespine¹, or did one just sneeze on you? Lady² Alami! No, please, don’t speak—it’s much easier to maintain my illusions regarding your intelligence that way. And Brightlord Dalinar.” Wit nodded to Dalinar as he passed. “Ah, my dear Brightlord Taselin. Still engaged in your experiment to prove a maximum threshold of human idiocy? Good for you! Very empirical of you.”

Dalinar hesitated beside Wit’s chair as Taselin waddled by with a huff.

“Wit,” Dalinar said, “do you have to?”

“Two what, Dalinar?” Wit said, eyes twinkling. “Eyes, hands, or spheres? I’d lend you one of the first, but —by definition—a man can only have one I, and if it is given away, who would be Wit then? I’d lend you one of the second, but I fear my simple hands have been digging in the muck far too often to suit one such as you. And if I gave you one of my spheres³, what would I spend the remaining one on? I’m quite attached to both of my spheres, you see.” He hesitated. “Or, well, you can’t see. Would you like to?” He stood up off his chair and reached for his belt.

“Wit,” Dalinar said dryly.

Wit laughed, clapping Dalinar on the arm. “I’m sorry. This lot brings out the basest humor in me. Perhaps it’s that muck I spoke of earlier. I do try so hard to be elevated in my loathing of them, but they make it difficult.”

“Care for yourself, Wit,” Dalinar said. “This lot won’t suffer you forever. I wouldn’t see you dead by their knives; I see a fine man within you.”

¹ Una blanquespina (*whitespine*) és un animal salvatge considerat extremadament perillós que sovint es caça per plaer. El seu nom prové de les grans espines que sobresurten del seu llom.

² Destaca el tractament nobiliari de *Lady* en comptes de *Brightness*. *Brighlord* i *Brightness* s'utilitzen per referir-se a qualsevol persona d'ulls clars, independentment del seu rang a la societat. Dins del grup d'ullclars, però, hi ha una jerarquia amb tractaments més específics, cosa que explicaria l'ús d'aquest tractament (juntament amb *Lord* més endavant).

³ A banda del significat implícit amb el qual es fa el joc de paraules, el mot *sphere* es refereix també al nom de la moneda d'aquest món, que pren la forma d'una pedra preciosa dins d'una esfera de vidre.

—Fulgor¹ Marakal! Quin desastre de pentinat que porteu, i quina valentia mostrar-lo al món. I el vostre marit, fulgor Marakal, tant de bo m'haguéssiu avisat de la vostra presència i hauria sacrificat el sopar. No suportó posar-me malalt després d'un bon àpat. Fulgor Cadilar! M'alegro tant de veure-us. El vostre rostre em recorda algú molt estimat.

—De veritat? —va dubtar Cadilar, amb el seu posat pansit.

—Sí —va dir l'Agulla, fent-li un gest perquè continués—, el meu cavall. Ah, fulgor Neteb, emeteu una olor ben especial avui; heu atacat una blanquespina molla o és que potser us ha esternutat a sobre? Dama Alami! No, si us plau, no parleu; així és més fàcil mantenir les meves il·lusions sobre la vostra intel·ligència. Fulgor Dalinar —l'Agulla va fer-li una lleu reverència mentre passava—. I el meu estimat fulgor Taselin. Encara seguiu amb el vostre experiment per demostrar el llindar màxim de la idiotesa humana? Enhorabona! Molt empíric de vós.

Dalinar va vacil·lar al costat de la cadira de l'Agulla mentre Taselin passava de llarg, enutjat.

—Agulla —va dir Dalinar—, per què no ho deixes estar?

—Deixar? Deixar què, Dalinar? —va dir l'Agulla, amb un guspireig a la mirada—. Ulls, mans, esferes? Te'n podria deixar un dels primers, però això em privaria de la meitat del meu nom, i on trobaríeu una agulla tan primmirada com jo? Et deixaria una mà, però em temo que les meves humils mans han remenat massa fang perquè abelleixin algú de la vostra estatura. I si us lliurés una de les meves esferes, en què em gastaria la restant? Hi estic molt unit, sabeu? —va dubtar—. Bé, no, no ho sabeu. Voleu veure-ho?

Va aixecar-se de la cadira i va acostar-se les mans al cinturó.

—Agulla —va dir Dalinar secament.

L'Agulla va riure, fent uns copets al braç de Dalinar.

—Ho sento. Aquesta trepa m'inspira l'humor més baix. Deu ser el fang que mencionava abans. Us asseguro que faig tot el que puc per elevar els meus insults, però m'ho posen difícil.

—Ves amb compte, Agulla —va dir Dalinar—. No t'aguantaran per sempre. No m'agradaria veure't morir pels seus ganivets; veig un bon home en tu.

¹ Fulgor és el tractament honorífic per qualsevol ullclar. En anglès hi ha una diferència de gènere (*brightness* i *brightlord*), que en català s'ha neutralitzat. En castellà sí que s'ha mantingut la diferència (*señor resplandeciente*), però això obliga a crear una expressió més llarga i que, per tant, no flueix amb tanta naturalitat. Això implica, en alguns casos, haver de compensar aquest matís, com en la frase següent (*I el vostre marit* no és part del text de partida).

“Yes,” Wit said, scanning the platform. “He tasted quite delicious. Dalinar, I fear I’m not the one who needs that warning. Speak your fears at a mirror a few times when you get home tonight. There are rumors about.”

“Rumors?”

“Yes. Terrible things. Grow on men like warts.”

“Tumors?”

“Both. Look, there is talk about you.”

“There is always talk about me.”

“This is worse than most,” Wit said, meeting his eyes. “Did you really speak of abandoning the Vengeance Pact?”

Dalinar took a deep breath. “That was between me and the king.”

“Well, he must have spoken of it to others. This lot are cowards—and no doubt that makes them feel like experts on the subject, for they’ve certainly been calling you that a great deal lately.”

“Stormfather!”

“No, I’m Wit. But I understand how easy a mistake that is to make.”

“Because you blow so much air,” Dalinar growled, “or because you make so much noise?”

A wide smile split Wit’s face. “Why, Dalinar! I’m impressed! Maybe I should make you Wit! Then I could be a highprince instead.” He stopped. “No, that would be bad. I’d go mad after a mere second of listening to them, then would likely slaughter the lot. Perhaps appoint cremlings in their places. The kingdom would undoubtedly fare better.”

Dalinar turned to go. “Thank you for the warning.”

Wit sat back down on his stool as Dalinar walked away.

—Sí —va dir l'Agulla, observant la plataforma—. Era prou gustós. Dalinar, em temo que no soc jo qui necessita aquest avís. Pronuncieu els vostres temors davant el mirall unes quantes vegades quan torneu a casa aquesta nit. Hi ha rumors a l'aire.

—Rumors?

—Sí. Terribles. Creixen com berrugues.

—Tumors?

—També. Mireu, la gent parla de vós.

—La gent sempre parla de mi.

—Això és pitjor que sempre —va dir l'Agulla, mirant-lo als ulls—. És cert que vau suggerir abandonar el Pacte de Venjança?

Dalinar va respirar fondo.

—Això va ser entre el rei i jo.

—Bé, en deu haver parlat amb altres. Són una colla de covards; i sembla que així se senten experts en el tema, perquè últimament no paren de titllar-vos d'exactament això.

—Pare temperi!¹

—No, soc l'Agulla. Però entenc com de fàcil és confondre's.

—Per l'aire que et surt de la boca —va grunyir Dalinar— o pel soroll que fas?

Un somriure radiant va aparèixer a la cara de l'Agulla.

—Ostres, Dalinar! Estic impressionat! Potser us hauria de nomenar Agulla a vós! Així podria ser un príncep suprem —va pensar-s'ho uns instants—. No, no m'agradaria. Embogiria mers segons després d'escoltar la resta i segurament els acabaria massacrant a tots. Potser podríeu substituir-los per cremícoles. Sens dubte seria una millora pel regne.

Dalinar va girar-se per marxar.

—Gràcies per l'avís.

L'Agulla va tornar a seure al tamboret mentre Dalinar s'allunyava.

¹ El Pare temperi (*Stormfather*) és una figura divina d'aquest món. S'ha optat pel mateix criteri que el castellà (*Padre tormenta*) per evitar una expressió llarga com *Pare de les tempestes*. A més, aquesta traducció crea un paral·lelisme amb *Mare naturalesa*, que no és present en el món d'*Stormlight Archive* però es podria considerar que té una funció similar. També cal comentar la tria de *temperi* en comptes de l'opció més usual *tempesta*. Si s'hagués escollit aquesta altra opció, s'hauria produït una dissonància entre el gènere de *pare* i de *tempesta*, mentre que *temperi* manté el mateix gènere gramatical.

“You’re welcome. Ah, Brightlord Habatab! How thoughtful of you to wear a red shirt with a sunburn like that! If you continue to make my job this easy, I fear my mind shall become as dull as Brightlord Tumul’s! Oh, Brightlord Tumul! How unexpected it is to see you standing there! I didn’t mean to insult your stupidity. Really, it’s quite spectacular and worthy of much praise. Lord Yonatan and Lady Meirav, I’ll forgo an insult for you this once on account of your recent wedding, though I do find your hat quite impressive, Yonatan. I trust it is convenient to wear on your head something that doubles as a tent at night. Ah, and is that Lady Navani behind you? How long have you been back at the Plains and how did I not notice the smell?”

Dalinar froze. *What?*

“Obviously your own stench overpowered mine, Wit,” a warm feminine voice said. “Has no one done my son a service and assassinated you yet?”

“No, no assassins yet,” Wit said, amused. “I guess I’ve already got too much ass sass of my own.”

Dalinar turned with shock. Navani, the king’s mother, was a stately woman with intricately woven black hair. And she was not supposed to be here.

“Oh really, Wit,” she said. “I thought that kind of humor was beneath you.”

“So are you, technically,” Wit said, smiling, from atop his high-legged stool.

She rolled her eyes.

“Unfortunately, Brightness,” Wit replied with a sigh, “I’ve taken to framing my insults in terms this lot will understand. If it will please you, I shall attempt to improve my diction to more elevated terms.” He paused. “I say, do you know any words that rhyme with bescumber?”

Navani just turned her head and looked at Dalinar with a pair of light violet eyes. She wore an elegant dress, its shimmering red surface unbroken by embroidery. The gems in her hair—which was streaked with a few lines of grey—were red as well. The king’s mother was known as one of the most beautiful women in Alethkar¹, though Dalinar had always found that description inadequate, for surely there wasn’t a woman on all of Roshar to match her beauty.

¹ Nom del regne en el qual es troben.

—De res. Ah, fulgor Habatab! Quina gran idea heu tingut en vestir una camisa vermella amb una cremada com aquesta! Si continueu fent-me la feina tan fàcil, em temo que la meua ment s'enterbolirà tant com la de fulgor Tumul! Ai, fulgor Tumul! Quina sorpresa veure-us just aquí! No volia insultar la vostra estupidesa. De veritat, és d'allò més espectacular i digne de tota lloança. Senyor Yonatan i dama Meirav, evitaré insultar-vos aquesta vegada pel vostre recent matrimoni, tot i que trobo el vostre barret prou impressionant, Yonatan. Estic segur que és convenient dur al cap una cosa que pot servir de tenda a la nit. I és aquesta la dama Navani darrere vostre? Quant de temps porteu a les Planes¹ i per què no m'havia arribat l'olor?

Dalinar va quedar-se congelat. "Què?"

—És evident que tu ets encara més pudent que jo, Agulla —va dir una veu càlida femenina—. Ningú ha tingut el detall d'assassinar-te per alliberar el meu fill de la teua companyia?

—No, no he rebut la visita de cap assassí, de moment —va dir l'Agulla, divertit—. Suposo que són encara més pudorosos que nosaltres.²

Dalinar va girar-se, estupefacte. Navani, la mare del rei, era una dona majestuosa de cabells negres recollits en un pentinat intricat. I no havia de ser aquí.

—De veritat, Agulla? —va dir—. Em pensava que estaves per sobre d'aquest humor.

—També de vós, tècnicament —va dir l'Agulla, somrient, des del seu tamboret alt.

Ella va posar els ulls en blanc.

—Malauradament, fulgor —va sospirar l'Agulla—, m'he vist obligat a rebaixar els meus insults a un nivell que aquesta colla pugui comprendre. Si així us plau, m'esmerçaré a refinar la meua dicció amb termes més elevats —va aturar-se—. Sabeu, potser, d'algun sinònim d'excreta?

Navani va limitar-se a girar el cap per mirar Dalinar amb un parell d'ulls violeta clar. Duia un vestit elegant, la superfície vermella del qual brillava amb un brodat fi. Les gemmes als seus cabells, esquitxat de gris, eren també vermelles. La mare del rei era coneguda com una de les dones més belles d'Alethkar, encara que Dalinar sempre havia considerat aquesta descripció inadequada, ja que clarament no hi havia cap dona en tot Roshar que pogués igualar la seva bellesa.

¹ Les planes Esquerdades (*Shattered Plains*) són l'escenari principal del primer llibre de la saga. En aquest cas, *planes* s'escriu en majúscula perquè s'omet el nom propi *Esquerdades*.

² El text de partida juga amb la similitud fonètica entre *assassin* i l'expressió *ass sass*. Per la traducció, s'ha utilitzat l'adjectiu *pudorós* perquè, encara que no sigui aquest el seu significat, remet a la pudor de la qual parlaven anteriorment els dos personatges involucrats en el diàleg.

Fool, he thought, tearing his eyes away from her. *Your brother's widow*. With Gavilar¹ dead, Navani was now to be treated as Dalinar's sister. Besides, what of his own wife? Dead these ten years, wiped by his foolishness from his mind. Even if he couldn't remember her, he should honor her.

Why had Navani returned? As women called out greetings to her, Dalinar hurriedly made his way over to the king's table. He sat down; a servant arrived in moments with a plate for him—they knew his preferences.

It was steaming peppered chicken, cut in medallions and laid atop fried round slices of tenem, a soft, light orange vegetable. Dalinar grabbed a piece of flatbread and slipped his dining knife from the sheath on his right calf. So long as he was eating, it would be a breach of etiquette for Navani to approach him.

The food was good. It always was at these feasts of Elhokar's—in that, the son was like the father. Elhokar nodded to Dalinar from the end of the table, then continued his conversation with Sadeas. Highprince Roion sat a few seats down from him. Dalinar had an appointment with him in a few days, the first of the highprinces he'd approach and try to convince to work with him on a joint plateau assault.

No other highprinces came to sit near Dalinar. Only they—and people with specific invitations—could sit at the king's table. One man lucky enough to receive such an invitation sat on Elhokar's left, obviously uncertain if he should join in the conversation or not.

Water gurgled in the stream behind Dalinar. Before him, the festivities continued. It was a time for relaxation, but the Alethi were a reserved people, at least when compared with more passionate folk like the Horneaters or the Reshi. Still, his people seemed to have grown more opulent and self-indulgent since his childhood. Wine flowed freely and foods sizzled fragrantly. On the first island, several young men had stepped into a sparring ring for a friendly duel. Young men at a feast often found reason to remove their coats and show off their swordsmanship.

¹ Rei anterior, assassinat durant el pròleg del llibre.

"Ximple", va pensar, apartant-ne la mirada. "La vídua del teu germà". Amb Gavilar mort, Navani era considerada la germana de Dalinar. A més, què hi havia de la seva pròpia esposa? Morta feia deu anys, esborrada dels seus records per culpa de la seva pròpia estupidesa. Encara que no la pogués recordar, l'havia d'honorar.

Per què havia tornat Navani? Mentre un grup de dones se li apropaven per saludar-la, Dalinar va afanyar-se cap a la taula del rei. Va seure i un servent va arribar moments després amb un plat per ell; sabien les seves preferències.

Era una plat fumejant de pollastre al pebre, tallat en anelles i col·locat sobre unes rodanxes de tènem¹ fregit, una verdura taronja, suau i lleugera. Dalinar va agafar un tros de pa alís² i va treure's el ganivet de sopar de la funda lligada al panxell dret. Mentre estigués menjant, seria una infracció d'etiqueta que Navani se li apropés.

El menjar era bo. Sempre ho era en aquests banquets d'Elhokar; en això, el fill era com el pare. Elhokar va saludar-lo amb una mirada des del cap de taula abans de continuar la seva conversa amb Sadeas. El príncep suprem Roion seia unes quantes cadires més enllà. Dalinar havia concertat una trobada amb ell uns dies més tard; era el primer príncep suprem amb qui volia parlar per convèncer-lo de col·laborar en un assalt conjunt a un altioplà³.

Cap altre príncep suprem seia prop seu. Només ells, i persones amb invitacions específiques, podien seure a la taula del rei. Un home que havia tingut la sort de rebre una d'aquestes invitacions seia a l'esquerra d'Elhokar, visiblement indecís sobre si s'havia d'unir a la conversa o no.

L'aigua del riu borbollava a l'esquena de Dalinar. Davant seu, la festa continuava. Era un temps de relaxació, però els alethi eren una gent reservada, almenys comparats amb pobles més apassionats com els menjabanyes o els reshi. Tot i així, semblaven haver-se tornat més opulents i indulgents des de la seva infantesa. El vi fluïa lliurement i l'olor de fregit omplia l'aire. A la primera illa, uns quants joves havien entrat a una arena de combat per un duel amistós. Durant un banquet, els joves solien trobar alguna raó o altra per treure's les jaquetes i mostrar la seva traça amb l'espasa.

¹ En anglès, *tenem*. Com que és una paraula fonològicament vàlida en català, s'ha optat per fer-ne simplement una adaptació ortogràfica.

² També es podria traduir com a *pa àzim*. Tanmateix, aquesta expressió té una connotació judeocristiana que és millor evitar en una obra de fantasia amb uns sistemes religiosos diferents.

³ Les planes Esquerdades consisteixen en una sèrie de plataformes separades per canyons (que en aquesta obra s'anomenen *abismes*). Cadascuna d'aquestes plataformes s'anomena *altioplà*. Els assalts a un altioplà es produeixen periòdicament amb l'objectiu de capturar una criatura que habita les planes, i sovint són tractats com una competició.

The women were more modest with their displays, but they engaged in them as well. On Dalinar's own island, several women had set up easels where they were sketching, painting, or doing calligraphy. As always, they kept their left hands shrouded in their sleeves, delicately creating art with the right. They sat on high stools, the kind that Wit had been using—in fact, Wit had probably stolen one for his little performance. A few of them attracted creationspren, the tiny shapes rolling across the tops of their easels or tables.

Navani had gathered a group of important lighteyed women to a table. A servant passed by in front of Dalinar, bringing the women some food. It appeared to also have been made with the exotic chicken, but had been mixed with steamed methi fruit and covered in a reddish-brown sauce. As a boy, Dalinar had secretly tried women's food out of curiosity. He'd found it distastefully sweet.

Navani placed something on her table, a device of polished brass about the size of a fist, with a large, infused ruby at its center. The red Stormlight lit the entire table, throwing shadows down the white tablecloth. Navani picked up the device, rotating it to show her dinner companions its leglike protrusions. Turned that way, it looked vaguely crustacean.

I've never seen a fabrial like that before. Dalinar looked up at her face, admiring the contours of her cheek. Navani was a renowned artifabrian. Perhaps this device was—

Navani glanced at him, and Dalinar froze. She flashed the briefest of smiles at him, covert and knowing, then turned away before he could react. *Storming woman!* he thought, pointedly turning his attention to his meal.

Les dones eren més discretes amb les seves demostracions, però també hi participaven. A la mateixa illa on seia Dalinar, diverses dones havien col·locat cavallets en els quals dibuixaven, pintaven, o feien cal·ligrafia. Com sempre, mantenien les seves mans esquerres amagades dins les mànigues, creant art delicadament amb la dreta. Seien en tamborets alts, de la mateixa mena que el que l'Agulla havia estat utilitzant; de fet, segurament l'havia robat d'allà per la seva petita actuació. Uns quants d'ells havien atret espirts de creació¹, i les petites formes rodolaven pels caballets i les taules.

Navani havia reunit un grup de dones ullclares importants al voltant d'una taula. Un servent va passar per davant de Dalinar, portant-los una mica de menjar. Semblava fet del mateix pollastre exòtic, però l'havien barrejat amb fruit de meti² al vapor i cobert amb una salsa d'un vermell marronós. De petit, Dalinar havia provat en secret menjar femení per curiositat. L'havia trobat desagradablement dolç.

Navani va posar una cosa a la taula, un dispositiu de llautó polit de la mida d'un puny, amb un gran robí infós al centre. La llum fulmínia vermella il·luminava tota la taula i projectava ombres per sobre les tovalles blanques. Navani va agafar el dispositiu, girant-lo per mostrar a les seves companyes de sopar unes protuberàncies en forma de cames. En aquesta posició, s'assemblava vagament a un crustaci.

"Mai havia vist un fabrial com aquest." Dalinar va alçar la mirada al seu rostre, admirant els contorns de la galta. Navani era una artefebre³ de renom. Potser aquest dispositiu era...

Navani va mirar-lo, i Dalinar va quedar-se immòbil. Ella va mostrar-li el més fugaç dels somriures, encobert i còmplice, i tot seguit va girar-se abans que pogués reaccionar. "Llamp de dona!"⁴, va pensar, tornant-se a concentrar emfàticament en l'àpat.

¹ *Esprit* és la traducció proposada per *spren*, que a causa de la combinació *sp* a inici de paraula no és un mot compatible amb la fonologia del català. Sovint, la paraula *spren* apareix com a part d'un mot compost (en aquest cas, *creationspren*). S'ha optat per utilitzar un sintagma preposicional que descriu el tipus d'esprit concret.

² El meti (*methi*) és una fruita pròpia d'aquest món. Com que el fonema /θ/ no és propi del català, s'ha substituït per /t/.

³ Un artefebre és algú que estudia o fabrica fabrils, tecnologia basada en el sistema de màgia d'aquest món. L'original és *artifabrian*, i per adaptar-lo s'ha creat un paral·lelisme amb *orfebre*. En castellà s'ha optat per *fabriartista*, una opció igualment vàlida basada en *artista* en comptes d'*orfebre*.

⁴ Una de les mostres de la traducció d'*storming*, eufemisme per *fucking* o renecs similars. En aquest cas, *llamp de* és una expressió genuïna del català (Espinal, 2004) que manté la referència de la tempesta.

3. FRAGMENT 2

3.1. Context

Aquest fragment és la segona meitat del capítol 49 de *The Way of Kings*, amb el títol *To care*, que s'ha traduït per *Protegir*. No és una traducció literal, però les alternatives més properes a l'original, com *tenir cura* o *cuidar* no transmeten exactament el mateix. De manera que s'ha optat per una alternativa que expressa una intenció similar. És una paraula que, a més, encaixa perfectament amb el desenvolupament del narrador d'aquest capítol, que a grans trets gira al voltant de la idea de protegir els que no ho poden fer per ells mateixos. En castellà, el nom del capítol s'ha traduït per *Preocupación*, cosa que no necessàriament transmet la idea de 'preocupar-se per algú' específicament.

El capítol se situa al final de la tercera part del llibre (d'un total de cinc) i, per tant, el lector ja està familiaritzat amb la localització i tots els personatges que hi apareixen. El narrador és Kaladin, el protagonista principal de la saga. És un esclau líder d'un grup condemnat a carregar ponts de fusta perquè l'exèrcit pugui creuar els abismes del seu camp de batalla actual, les planes Esquerdades que es mencionen al fragment anterior. Es tracta d'una feina dura, donat que no duen ni armadura ni escuts i la càrrega es produeix mentre l'exèrcit enemic els dispara fletxes.

Kaladin té un esperit que el segueix, anomenada Syl. És intel·ligent i té l'aspecte d'una nena diminuta, tot i que pot canviar de forma a voluntat. Els altres personatges secundaris importants en aquest fragment són Lopen i Rock. Tots dos són estrangers i membres del grup d'esclaus de Kaladin.

3.2. Problemes de traducció

Com el fragment anterior, aquest també conté vocabulari nou, com *bridgeman* i *chasmfiend*, si bé en menys mesura. *Bridgeman* ha estat traduït per *pontoner*, que fa referència als enginyers militars que construeixen ponts de campanya. Els *bridgemen* no són enginyers sinó que es dediquen a transportar els ponts, però en tractar-se de ponts utilitzats per l'exèrcit, el significat és prou proper. El criteri castellà ha estat una traducció literal, *hombre del puente*, cosa que resulta en un terme molt més llarg i menys específic.

Chasmfiend ha estat traduït per *abismoide*, seguint el mateix criteri que la traducció al català. Aquesta paraula té connotacions negatives pel sufix *-oide* i remet tant a l'abisme com a la idea de 'criatura' (per paral·lelisme amb *humanoide*).

A banda d'això, també cal comentar la traducció del nom de Rock, que s'ha optat per traduir com a Roc. En anglès, *Rock* no és un nom propi d'ús comú, sinó que és la manera com el personatge tradueix el seu nom nadiu perquè sigui comprensible. En català, en existir una traducció que funciona perfectament com a nom propi, és adient utilitzar-lo. Tanmateix, com que en realitat és un sobrenom, s'ha optat també per distingir-ho utilitzant l'article personal.

La raó per escollir aquest fragment és principalment el diàleg entre Kaladin, Lopen, i el Roc. Aquests dos últims són estrangers i Sanderson ho mostra a través de traces dialectals. No són gaire exagerades, especialment en el cas de Lopen, però han de ser suficients per percebre la diferència.

El Roc és part de l'ètnia anomenada *Horneater* (*Unkalaki* en el seu idioma, traduït literalment com a *menjabanyes*), inspirada en una barreja de cultures russes i polinèsiques. Les influències polinèsiques són les visibles en aquest fragment, ja que es fan presents en les paraules del seu idioma (Arcanum, 2020a, §1) i, en no ser angleses, s'han de mantenir sense adaptació (un exemple és *kaluk'i'iki*). On sí que cal fer una adaptació és en el seu parlar anglès. Les característiques principals del seu idiolecte són l'omissió del subjecte, l'omissió d'articles, i l'ús del pronom *he* en casos on el pronom adequat seria *it*. A l'hora de traduir s'han de buscar altres recursos, donat que en català és usual ometre el subjecte i, en no tenir un equivalent directe per *it*, el pronom del subjecte sempre tindrà gènere masculí o femení.

La Taula 2, a continuació, mostra la llista de recursos utilitzats amb exemples.

Recurs	Traducció utilitzada	Traducció normativa
Canvi en l'ordre usual dels adjectius.	No soc fill quart.	No soc el quart fill.
Omissió d'articles.	Guerrers no calen tant [...]	Els guerrers no calen tant/són tan necessaris [...]
Ús de <i>sí?</i> en comptes d' <i>oi?</i>	Sense menjar, ningú viu, <i>sí?</i>	Sense menjar, ningú viu, <i>oi?</i>
Substitució de subjectes elidits per <i>això</i> .	Això és jo.	Soc jo.
Substitució del pronom <i>ho</i> per <i>aquesta cosa</i> .	Quin home podria fer aquesta cosa davant <i>Uli'tekanaki</i>	Quin home/Qui podria fer-ho davant l' <i>Uli'tekanaki</i> .
Formes verbals mal aplicades: manca de concordança en nombre i ús de l'indicatiu en comptes del subjuntiu.	Abans que vas arribar, mig equip de pontoners van acabar morts.	Abans que arribessis, mig equip de pontoners va acabar mort.

Taula 2. Recursos de traducció pel dialecte del Roc comparats amb una possible traducció normativa.

A més d'aquests recursos, també s'han utilitzat construccions expressament forçades, com l'ús de *caldre* en comptes de *ser necessari* a *Guerrers no calen tant* (en comptes de *Guerrers no són tan necessaris*).

Pel que fa a Lopen, el seu parlar és, en general, anglès estàndard. El seu idiolecte es caracteritza per la lleugera informalitat de les seves construccions i per l'ús de vocatius inventats (fictíciament part de la seva llengua), que en aquest fragment es limiten a *gancho* per referir-se a Kaladin. La cultura d'aquest personatge està inspirada en una barreja entre la mexicana i la coreana i és per això que aquestes paraules poden semblar similars al castellà. Si bé el dígraf *ch* no existeix en català, s'ha optat per les mateixes paraules sense canvis ortogràfics per tal de no perdre la relació amb la cultura d'inspiració.

Lopen també utilitza algunes frases fetes, com *flick my sparks* i *sounds swift to me*, que tenen un significat molt transparent però presenten dificultats perquè no es poden traduir literalment. Totes dues s'han comentat amb notes al peu.

3.3. Traducció

As Teft instructed the men, Kaladin pointed to Rock, gesturing him over.

“Yes?” Rock asked. The man was so broad of chest that his bridgeman’s vest could barely fasten.

“You said something before,” Kaladin said. “About fighting being beneath you?”

“Is true. I am not a fourth son.”

“What does that have to do with it?”

“First son and second son are needed for making food,” Rock said, raising a finger. “Is most important. Without food, nobody lives, yes? Third son is craftsman. This is me. I serve proudly. Only fourth son can be warrior. Warriors, they are not needed as much as food or crafts. You see?”

“Your profession is determined by your birth order?”

“Yes,” Rock said proudly. “Is best way. On the Peaks¹, there is always food. Not every family has four sons. So not always is a soldier needed. I cannot fight. What man could do this thing before the *Uli'tekanaki*?”

Kaladin shot a glance at Syl. She shrugged, not seeming to care what Rock did. “All right,” he said. “I’ve got something else I want you to do, then. Go grab Lopen, Dabbid...” Kaladin hesitated. “And Shen. Get him too.”

Rock did so. Lopen was in the line, learning the stances, though Dabbid—as usual—stood off to the side, staring at nothing in particular. Whatever had taken him, it was far worse than regular battle shock. Shen stood beside him, hesitant, as if not certain of his place.

Rock pulled Lopen out of the line, then grabbed Dabbid and Shen and walked back to Kaladin.

“Gancho,” Lopen said, with a lazy salute. “Guess I’ll make a poor spearman, with one hand.”

“That’s all right,” Kaladin said. “I have something else I need you to do. We’ll see trouble from Gaz² and our new captain—or at least his wife—if we don’t bring back salvage.”

“We three cannot do the work of thirty, Kaladin,” Rock said, scratching at his beard. “Is not possible.”

¹ *Horneater Peaks*, la regió d'on prové la cultura menjabanyes.

² Responsable dels grups de pontoners.

Mentre Teft instruïa els homes, Kaladin va fer un gest al Roc per indicar-li que se li acostés.

—Sí? —va dir el Roc. L'home era tan ample de pit que amb prou feines es podia cordar l'armilla de pontoner.

—Abans has dit una cosa —va dir Kaladin—, que lluitar està per sota teu?

—És veritat. No soc fill quart.

—Què hi té a veure?

—Fill primer i fill segon són per fer menjar —va dir el Roc, aixecant un dit—. Més important. Sense menjar, ningú viu, sí? Fill tercer és artesà. Això és jo. Serveixo amb orgull. Només fill quart pot ser guerrer. Guerrers no calen tant com menjar o artesans. Veus?

—La teva professió la determina l'ordre de naixement?

—Sí —va dir el Roc orgullosament—. És manera millor. Als Pics sempre hi ha menjar. No cada família té quatre fills. Per tant no sempre cal soldat. No puc lluitar. Quin home podria fer aquesta cosa davant *Uli'tekanaki*¹?

Kaladin va fer una ullada a Syl. Ella va encongir-se d'espatlles, sense importar-li què fes el Roc.

—Molt bé —va dir—. Vull que facis una altra cosa, doncs. Ves a buscar Lopen, Dabbid... —Kaladin va vacil·lar—. I Shen. Agafa'l també.²

El Roc va obeir-lo. Lopen era amb la resta de pontoners, aprenent les posicions, tot i que Dabbid, com sempre, s'havia quedat apartat a un costat, amb la mirada perduda. Fos el que fos que li havia agafat, era molt pitjor que un xoc de batalla corrent. Shen era al seu costat, amb posat dubtós, com si no estigués segur del seu lloc.

El Roc va treure Lopen de files, i a continuació va agafar Dabbid i Shen per guiar-los cap a Kaladin.

—*Gancho* —va dir Lopen, amb una salutació relaxada—. Em sembla que no seré gaire bon llancer, amb una mà.

—Cap problema —va dir Kaladin—. Necessito que feu una altra cosa. Gaz i el nostre nou capità, o almenys la seva dona, ens posaran problemes si tornem amb les mans buides.

—Tres no podem fer feina de trenta, Kaladin —va dir el Roc, gratant-se la barba—. No és possible.

¹ Paraula que segurament es refereix als espirts. No se sap el significat exacte, però com que més endavant s'utilitza una paraula diferent en minúscules per referir-se a Syl, es pot deduir que és probablement un nom propi. En conseqüència, s'ha mantingut la majúscula.

² L'ús del verb *agafar* és deliberat. Dabbid està en xoc i no es mou sol, i Shen és un parshenc, una espècie diferent amb un nivell intel·lectual inferior que, conseqüentment, està esclavitzada.

“Maybe not,” Kaladin said. “But most of our time down in these chasms is spent looking for corpses that haven’t been picked clean. I think we can work a lot faster. We need to work a lot faster, if we’re going to train with the spear. Fortunately, we have an advantage.”

He held out his hand, and Syl alighted on it. He’d spoken to her earlier, and she’d agreed to his plan. He didn’t notice her doing anything special, but Lopen suddenly gasped. Syl had made herself visible to him.

“Ah...” Rock said, bowing in respect to Syl. “Like gathering reeds.”¹

“Well flick my sparks,” Lopen said. “Rock, you never said it was so pretty!”

Syl smiled broadly.

“Be respectful,” Rock said. “Is not for you to speak of her in that way, little person.”

The men knew about Syl, of course. Kaladin didn’t speak of her, but they saw him talking to the air, and Rock had explained.

“Lopen,” Kaladin said. “Syl can move far more quickly than a bridgeman. She will search out places for you to gather, and you four can pick through things quickly.”

“Dangerous,” Rock said. “What if we meet chasmfiend while alone?”

“Unfortunately, we can’t come back empty-handed. The last thing we want is Hashal² deciding to send Gaz down to supervise.”

Lopen snorted. “He’d never do that, gancho. Too much work down here.”

“Too dangerous too,” Rock added.

“Everyone says that,” Kaladin said. “But I’ve never seen more than these scrapes on the walls.”

“They’re down here,” Rock said. “Is not just legend. Just before you came, half a bridge crew was killed. Eaten. Most beasts come to the middle plateaus, but there are some who come this far.”

“Well, I hate to put you in danger, but unless we try this, we’ll have chasm duty³ taken from us and we’ll end up cleaning latrines instead.”

“All right, gancho,” Lopen said. “I’ll go.”

“As will I,” Rock said. “With *ali’i’kamura* to protect, perhaps it will be safe.”

¹ Referència a un capítol anterior en el qual utilitzen Syl per collir una planta medicinal.

² L’esposa del capità que es menciona anteriorment.

³ En anglès, *chasm duty*. És una de les feines que es dona als pontoners, consistent en registrar cadàvers que han caigut als abismes per trobar objectes de valor.

—Potser no —va dir Kaladin—. Però passem la major part del temps en aquests abismes buscant cadàvers que encara no s’hagin registrat. Crec que podem treballar molt més ràpid. Hem de treballar molt més ràpid, si volem entrenar amb la llança. Per sort tenim un avantatge.

Va estirar la mà, i Syl va posar-s’hi a sobre, il·luminant-la. N’havien parlat abans, i havia estat d’acord amb el seu pla. No va adonar-se que ella fes res especial, però Lopen va ofegar un crit. Syl s’havia fet visible per ell.

—Ah... —va dir el Roc, fent-li una reverència—. Com collir joncs.

—Espurnes enceses!¹ —va dir Lopen—. Roc, mai m’havies dit que era tan guapa!

Syl va fer un somriure radiant.

—Sigues respectuós —va dir el Roc—. No és per tu parlar d’ella així, petita persona.

S’havien assabentat de la seva existència, clar. Kaladin no l’havia mencionada mai, però el veien parlant a l’aire, i el Roc els ho devia haver explicat.

—Lopen —va dir Kaladin—. Syl pot moure’s molt més ràpid que un pontoner. Buscarà llocs on pugueu recol·lectar, i així vosaltres quatre podreu anar més per feina.

—Perillós —va dir el Roc—. I si ens trobem un abismoide sols?

—Malauradament, no podem tornar sense res. L’últim que volem és que Hashal decideixi fer baixar Gaz per sorpresa.

Lopen va bufar.

—No ho faria mai, *gancho*. Hi ha massa feina.

—Massa perill també —va dir el Roc.

—Tothom ho diu —va dir Kaladin—. Però mai he vist res més que aquestes rascades a les parets.

—Són aquí baix —va dir el Roc—. Això no és només llegenda. Abans que vas arribar, mig equip de pontoners van acabar morts. Menjats. La majoria de bèsties van als altiplans del centre, però n’hi ha algunes que venen fins aquí.

—Bé, em sap greu posar-vos en perill, però si no ho provem ens trauran del torn d’abisme i acabarem netejant latrines.

—D’acord, *gancho* —va dir Lopen—. Hi aniré.

—Jo també —va dir el Roc—. Amb *ali’i’kamura* per protegir, potser això serà segur.

¹ *Well flick my sparks* és una expressió idiomàtica de la cultura d’aquest personatge. En aquest cas, una interjecció funciona millor que una frase sencera (com hauria pogut ser, per exemple, *encén-me les espurnes*). En castellà s’ha optat per *Que me aspen*, que manté l’estructura però canvia el significat literal (cosa que, en tractar-se d’una frase feta, no suposa un problema). És també una expressió existent en castellà però en desús en el llenguatge oral.

“I intend to teach you to fight eventually,” Kaladin said. Then as Rock frowned, Kaladin hastily added, “You, Lopen, I mean. One arm doesn’t mean you’re useless. You’ll be at a disadvantage, but there are things I can teach you to deal with that. Right now a scavenger is more important to us than another spear.”

“Sounds swift to me.” Lopen gestured to Dabbid, and the two walked over to gather sacks for the collecting. Rock moved to join them, but Kaladin took his arm.

“I haven’t given up on finding an easier way out of here than fighting,” Kaladin said to him. “If we never returned, Gaz and the others would probably just assume that a chasmfiend got us. If there’s some way to reach the other side...”

Rock looked skeptical. “Many have searched for this thing.”

“The eastern edge is open.”

“Yes,” Rock said, laughing, “and when you are able to travel that far without being eaten by chasmfiend or killed in floods, I shall name you my *kaluk’i’iki*.”

Kaladin raised an eyebrow.

“Only a woman can be *kaluk’i’iki*,” Rock said, as if that explained the joke.

“Wife?”

Rock laughed even louder. “No, no. Airsick lowlanders. Ha!”

“Great. Look, see if you can memorize the chasms, perhaps make a map of some kind. I suspect that most who come down here stick to the established routes. That means we’re much more likely to find salvage down side passages; that’s where I’ll be sending Syl.”

“Side passages?” Rock said, still amused.

“One might begin to think you *want* me to be eaten. Ha, and by a greatshell. They are supposed to be *tasted*, not *tasting*.”

“I—”

—Tinc intenció d'ensenyar-te a lluitar algun dia —va dir Kaladin. Llavors, quan el Roc va arrufar les celles, Kaladin va afanyar-se a afegir:— A tu, Lopen, vull dir. Tenir un sol braç no vol dir que siguis inútil. Estaràs en desavantatge, però et puc ensenyar un parell de coses per compensar-ho. Ara mateix un recol·lector ens és més important que una altra llança.

—A tot vent!¹

Lopen va fer un gest a Dabid, i tots dos van anar a buscar uns sacs per la recollida. El Roc va fer un pas amb intenció de seguir-los, però Kaladin va agafar-lo del braç.

—Encara vull trobar una manera més fàcil de fugir que lluitant —va dir-li Kaladin—. Si no tornéssim, Gaz i la resta segurament suposarien que ens hem trobat un abismoide. Si hi ha alguna manera d'arribar a l'altra banda...

El Roc semblava escèptic.

—Molts han buscat aquesta cosa.

—L'extrem oriental està obert.

—Sí —va dir el Roc, rient—, i quan puguis viatjar així de lluny sense que se't cruspeixi un abismoide o que t'ofeguis a les inundacions, et nomenaré *kaluk'i'iki*.

Kaladin va alçar una cella.

—Només dona pot ser *kaluk'i'iki* —va dir el Roc, com si això expliqués la broma.

—Esposa?

El Roc va riure encara més fort.

—No, no. Terrabaixencs d'airada². Ha!

—Fantàstic. Mira, ocupa't de memoritzar els abismes, potser et pots fer alguna mena de mapa. Sospito que la majoria dels que baixen no surten de les rutes establertes. Això vol dir que és més probable que trobem coses per recollir en passos laterals; és on enviaré Syl.

—Passos laterals? —va dir el Roc, encara divertit—. Podria pensar que sí que vols que em mengin. Ha, i un abismoide, a més. Els abismoides han de ser tastats, no *tastadors*.³

—D'això...

¹ L'expressió *A tot vent* significa 'veloçment' (Espinal, 2004) i, en ser una frase feta, manté el matís idiomàtic cultural. No manté el significat d'assentiment de manera tan explícita com l'original, però com que les frases fetes no sempre tenen relació directa amb el seu significat, no s'ha considerat que sigui un problema. La traducció al castellà neutralitza el matís idiomàtic i diu simplement *Me parece bien*.

² En anglès, *airsick lowlanders*. És una expressió que fa referència a la diferència d'altitud entre la cultura menjabanyes i la resta (*lowlanders*) i a la creença que la densitat més alta de l'aire a poca altitud fa que els *lowlanders* tinguin una capacitat intel·lectual més baixa. S'ha escollit *terrabaixenc* en comptes de *planer* perquè aquesta última opció ja té un significat diferent. *Airada* és una paraula que pot ser sinònima de *cop d'aire*, definit com *Estat morbós produït per un corrent d'aire* (DIEC). No és un equivalent literal, però remet a la mateixa idea. El castellà ha optat per *Llaneros pirados*, que és més transparent però no manté la referència a l'aire.

³ S'ha optat per mantenir aquesta cursiva emfàtica perquè també té un ús metalingüístic, ja que marca els sufixos de cada paraula.

“No, no,” Rock said. “Is a good plan. I only jest. I can be careful, and this will be good for me to do, since I do not wish to fight.”

“Thank you. Maybe you’ll happen upon a place we could climb out.”

“I will do this thing,” Rock said, nodding. “But we cannot simply climb out. The army has many scouts on the Plains. Is how they know when chasmfiends come to pupate¹, eh? They will see us, and we will not be able to cross chasms without bridge.”

It was a good argument, unfortunately. Climb up here, and they’d be seen. Climb out in the middle, and they’d be stuck on plateaus without anywhere to go. Climb out closer to the Parshendi areas, and they’d be found by their scouts. That was assuming they could get out of the chasms. Though some were as shallow as forty or fifty feet, many were well over a hundred feet deep.

Syl zipped away to lead Rock and his crew, and Kaladin moved back to the main body of bridgemen to help Teft correct stances. It was difficult work; the first day always was. The bridgemen were sloppy and uncertain.

But they also showed remarkable resolve. Kaladin had never worked with a group who made fewer complaints. The bridgemen didn’t ask for a break. They didn’t shoot him resentful glances when he pushed them harder. The scowls they bore were at their own foibles, angry at themselves for not learning faster.

And they got it. After just a few hours, the more talented of them—Moash at the forefront—started to change into fighting men. Their stances grew firmer, more confident. When they should have been feeling exhausted and frustrated, they were more determined.

Kaladin stepped back, watching Moash fall into his stance after Teft shoved him. It was a resetting exercise—Moash would let Teft knock him backward, then would scramble back and set his feet. Time and time again. The purpose was to train oneself to revert to the stance without thinking. Kaladin normally wouldn’t have started resetting exercises until the second or third day. Yet here, Moash was drinking it in after only two hours. There were two others—Drehy and Skar—who were nearly as quick to learn.

¹ Els abismoides són criatures crustàcies (però terrestres) que es reproduïxen mitjançant les crisàlides que es mencionen. Els exèrcits vigilen les planes Esquerdades perquè les crisàlides són els objectius dels assalts que efectuen als altiplans.

—No, no —va dir el Roc—. És pla bo. Només faig broma. Puc anar amb compte, i això serà bo per mi, perquè no vull lluitar.

—Gràcies. Potser et trobaràs amb algun lloc per on puguem escalar fins la superfície.

—Faré aquesta cosa —va dir el Roc, assentint—. Però no podem simplement escalar. Exèrcit té molts vigilants a les Planes. És com saben que abismoides estan fent crisàlide, eh? Ens veuran, i sense pont no podrem creuar abismes.

Era un bon argument, malauradament. Si escalaven aquí, els veurien. Si escalaven al centre, quedarien atrapats als altiplans sense poder anar enlloc. Si escalaven més a prop de les àrees dels parshendi, els seus guaites els trobarien. I això era suposant que poguessin sortir dels abismes. Tot i que els menys fondos feien deu o quinze metres de profunditat, n'hi havia molts de més de trenta metres.

Syl va aixecar el vol amb lleugeresa per guiar el Roc i el seu equip, i Kaladin va tornar amb el cos principal de pontoners per ajudar Teft a corregir les seves posicions. Era una feina difícil; el primer dia sempre ho era. Els pontoners es movien amb deixadesa i incertesa.

Però també mostraven una determinació remarcable. Kaladin mai havia treballat amb un grup que es queixés tan poc. Els pontoners no demanaven descansos. No li llançaven mirades de ressentiment quan els pressionava més. Les celles arrufades les dirigien a les seves pròpies mancances, enfadats amb ells mateixos per no aprendre més ràpid.

I ho van aconseguir. Després de només unes hores, els que tenien més talent, Moash al capdavant, van començar a transformar-se en guerrers. Les seves posicions es van fer més fermes, més confiades. Quan haurien d'haver-se sentit exhaustos i frustrats, estaven més determinats.

Kaladin va fer un pas enrere, observant com Moash agafava la posició després que Teft l'empentés. Era un exercici de recuperació: Moash deixava que Teft li fes una empenta i a continuació s'afanyava a tornar a la posició anterior. Una i altra vegada. L'objectiu era entrenar-se per recuperar la posició sense pensar-hi. Kaladin normalment no hauria començat amb exercicis de recuperació fins el segon o tercer dia. Però aquí, Moash s'hi havia llançat de cap després de només dues hores. N'hi havia dos més, Drehy i Skar, que estaven aprenent gairebé igual de ràpid.

Kaladin leaned back against the stone wall. Cold water leaked down the rock beside him, and a frillbloom plant hesitantly opened its fanlike fronds beside his head: two wide, orange leaves, with spines on the tips, unfolding like opening fists.¹

Is it their bridgeman training? Kaladin wondered. Or is it their passion? He had given them a chance to fight back. That kind of opportunity changed a man.

Watching them stand resolute and capable in stances they had only been just been taught, Kaladin realized something. These men—cast off by the army, forced to work themselves near to death, then fed extra food by Kaladin’s careful planning—were the most fit, training-ready recruits he’d ever been given.

By seeking to beat them down, Sadeas² had prepared them to excel.

¹ La majoria de plantes d’aquest món tenen són capaces d’obrir-se i tancar-se ràpidament per tal de protegir-se de les altes tempestes.

² Príncep suprem propietari dels pontoners.

Kaladin va recolzar-se a la paret de pedra. Aigua freda regalimava per la roca al seu costat, i una flor de volant¹ va obrir les frondes en forma de ventall al costat del seu cap: dues fulles taronges amples, amb punxes a les puntes, obrint-se com ho faria un puny.

"És el seu entrenament de pontoner?", va preguntar-se Kaladin. "O és la seva passió?" Els havia donat l'oportunitat de tornar-s'hi. Una oportunitat com aquesta podia canviar un home.

Mentre observava les actituds resoludes i posicions competents que tot just havien après, Kaladin va adonar-se d'una cosa. Aquest homes havien estat abandonats per l'exèrcit, forçats a treballar fins morir, i Kaladin els havia alimentat² gràcies a la seva curosa planificació. I eren els reclutes en més bona forma i més ben preparats que mai havia tingut.

En voler sotmetre'ls, Sadeas els havia preparat per excel·lir.

¹ En anglès, *frillbloom plant*. És un nom que fa referència a la forma de la planta, i per tant s'ha utilitzat el mot corresponent per descriure aquesta forma de la roba.

² Si bé es podria considerar que és un ús metafòric, també és literal. Per tant, s'ha mantingut el mateix verb.

4. FRAGMENTS 3 I 4

4.1. Context

Aquests fragments corresponen al quart i vuitè segments del capítol 117 d'*Oathbringer*, el tercer llibre de la saga. El capítol s'anomena *Champion with Nine Shadows* i fa referència a un element que es menciona durant el capítol (tot i que no als fragments escollits) però no comporta cap dificultat de traducció i es pot traduir com a *Campió amb nou ombres*. El capítol està narrat per nou personatges diferents que protagonitzen dotze segments. Lift és un d'aquests personatges i narra els dos segments escollits.

Durant el capítol, que té lloc a l'última part del llibre, es desenvolupa una batalla entre el bàndol liderat per Dalinar (que narra el fragment 1) i el bàndol dels *Voidbringers*. El bàndol de Dalinar compta amb l'ajuda d'alguns cavallers radiants. Lift, la narradora, és una d'aquests radiants i té la missió de capturar la gemma que un enemic ha robat.

Durant el fragment apareixen alguns personatges secundaris. Destaca Wyndle, l'esprit de Lift, que es manifesta com una planta enfiladissa amb cristalls trenats entre les fulles. L'altre personatge apareix al final del segon fragment i se l'anomena *Assassin in White*. És un radiant d'un orde que ha decidit oposar-se al bàndol de Dalinar, però ell decideix canviar de bàndol durant aquest capítol.

4.2. Problemes de traducció

Aquest fragment conté noves paraules que s'han de tenir en compte: *Voidbringer*, *Fused*, *Surge* i *Nightwatcher*, l'última de les quals és un nom propi. Per les quatre paraules s'ha seguit el mateix criteri que a la traducció al castellà.

Voidbringer és la paraula que la tradició popular ha assignat als enemics de la humanitat. Una opció possible seria *portabuit* o *portabuits*, però per raons argumentals cal que aquesta paraula sigui d'alguna manera similar a la traducció de *Dustbringer*, que s'ha traduït per *portador de la pols* (§1.1.1 Els *Knights Radiant*). Per tant, l'opció escollida és *portador del buit*.

Fused designa un tipus concret de criatura enemiga, creada a partir de la fusió d'una ànima amb el cos d'una altra persona. No presenta cap dificultat addicional i s'ha traduït com a *fusionat*.

Surge és el nom tècnic que reben cadascuna de les deu habilitats màgiques que poden utilitzar certs personatges. Aquestes habilitats es basen en les forces que fan funcionar el món segons el punt de vista dels habitants del planeta: la gravetat, el creixement, el fregament, i altres. Per

tant, caldria mantenir el mateix el matís d'augment sobtat' que té l'original, però no és necessari mantenir el mateix significat literal. S'ha optat per *potència*, que transmet un significat similar i és una paraula amb connotacions tècniques sense ser gaire obscura.

Finalment, el nom de *Nightwatcher* s'ha traduït per *Vigilant nocturna*. Al fragment original no s'utilitza cap pronom per referir-s'hi, però amb el context del llibre se sap que es tracta d'un personatge femení.

També cal comentar la narradora, Lift, que utilitza un idiolecte particular que sovint coincideix amb l'anglès col·loquial. Això es pot veure en repeticions intensificadores (*really, really good*), dobles negacions i elisions de la *g* final (*you don't like nothin'*), i l'ús de verbs en singular amb subjectes plurals (*how babies was made*).

Destaquen, d'aquest idiolecte, les expressions formades a partir del verb *to starve*, que en aquest fragment surt com a *starvin'* i *starve me*. Tots dos casos són eufemismes de l'anglès *fuckin'* i *fuck me* respectivament.

Finalment, s'utilitza la paraula *deevy*, pròpia d'un argot col·loquial inventat i que podria estar basada en l'argot anglès *groovy*. Al capítol 44 del mateix llibre es defineix com a "Incredible, or neat, but in a smooooth way" (Sanderson, 2017).

Un recurs que s'ha emprat per separar el seu idiolecte de la resta és l'ús d'articles personals per tots els noms propis. Això no és necessàriament una marca col·loquial, però sí que es distingeix del criteri utilitzat a la resta de la traducció. Les traduccions de la resta d'expressions es comentaran amb notes al peu quan calgui.

Finalment, és necessari mencionar el criteri de no traduir el nom *Lift*. Sanderson ha explicat que el seu nom és la traducció a l'anglès del seu nom real, que els lectors no coneixen però significa *elevant* o *alçar* (Arcanum, 2020b, §1). No s'ha trobat, en català, cap paraula amb un significat similar que pugui funcionar com a nom propi. Per tant, s'ha optat per agafar el mateix criteri d'altres traduccions, com la castellana, la francesa i l'alemanya, i deixar el nom sense traduir.

4.3. Traducció

Lift became awesome¹.

Her powers manifested as the ability to slide across objects without truly touching them. She could become really, really slick—which was handy, because soldiers tried to snatch her as she rounded the Alethi army. They grabbed at her unbuttoned overshirt, her arm, her hair. They couldn't hold her. She just slid away. It was like they were trying to grab hold of a song.

She burst from their ranks and fell to her knees, which she'd slicked up real good. That meant she kept going, sliding on her knees away from the men with the glowing red eyes². Wyndle—who she knew by now was almost certainly not a Voidbringer³—was a little snaking line of green beside her. He looked like a fastgrowing vine, jutting with small crystals here and there.

“Oh, I don't like this,” he said.

“You don't like nothin'.”

“Now, that is *not* true, mistress. I liked that nice town we passed back in Azir.⁴”

“The one that was deserted?”

“So peaceful.”

There, Lift thought, picking out a *real* Voidbringer—the type that looked like parshmen, only big and scary. This one was a woman, and moved across the rock smoothly, like she was awesome too.

“I've always wondered,” Lift said. “Do you suppose they got those marble colorings on all their parts?”

“Mistress? Does it matter?”

“Maybe not now,” Lift admitted, glancing at the red storm.

¹ Aquest personatge anomena el seu poder *awesomeness*.

² No és un ús metafòric, sinó que fa referència a que els soldats han estat posseïts per una entitat maligne, cosa que fa que els seus ulls brillin de color vermell.

³ Referència a capítols anteriors, en els quals Lift insisteix que Wyndle és un portador del buit.

⁴ Un altre país d'aquest món.

La Lift va tornar-se meravellosa.

Els seus poders es manifestaven com l'habilitat de lliscar per qualsevol cosa sense tocar-la realment. Podia tornar-se molt i molt relliscosa; cosa útil, perquè els soldats intentaven subjectar-la mentre corria pels flancs de l'exèrcit alethi. L'agafaven per la jaqueta descordada, pels braços, pels cabells. Però no l'arribaven a aturar. S'escolava de les seves mans. Era com si intentessin aferrar una cançó.

Va sortir disparada d'entre les files i va caure sobre els genolls, que estaven tots relliscosos. I així va seguir endavant, lliscant amb les cames, allunyant-se dels homes d'ulls vermells i brillants. El Wyndle, que¹ ara estava pràcticament segura que no era un portador del buit, era una petita línia verda que serpentejava al seu costat. Semblava una planta enfiladissa que creixia ràpidament, amb petits cristalls que de tant en tant li sobresortien de la tija.

—Uf, això no m'agrada —va dir ell.

—Tu² no t'agrada re.

—Aviam, això no és pas veritat, mestressa. Em va agradar molt aquell poble tan bonic d'Azir on vam anar.

—El que estava desert?

—Era tan tranquil...

"Allà", va pensar la Lift, veient un dels portadors del buit reals, els que s'assemblaven als parshencs³, però grans i feien por⁴. Aquesta era una dona, i es movia per la roca amb elegància, com si també fos meravellosa.

—Sempre m'he preguntat una cosa —va dir la Lift—. Creus que tenen aquets colors de mabre⁵ per tot, tot arreu?⁶

—Mestressa? És important?

—Potser ara no —va admetre la Lift, fent una ullada a la tempesta vermella.

¹ Aquest ús de *que* no és normatiu, però és una construcció freqüent del llenguatge col·loquial que s'adiu a la parla del personatge. No hi ha ambigüitat perquè l'adjectiu *segura* no concorda en gènere amb *El Wyndle*.

² S'ha omès la preposició *a* a l'inici del complement indirecte *a tu* com a marca de col·loquialitat.

³ Espècie humanoide intel·ligent, actualment en guerra contra la humanitat després d'haver estat esclavitzats durant segles. En anglès s'anomenen *parshman*. El sufix *-enc* és un equivalent prou adequat a *-man* en aquest context. Es podria haver fet també una adaptació fonètica (com en castellà, *parshmenio*), però s'ha preferit una adaptació morfològica.

⁴ En un text formal seria adequat que les dues clàusules d'aquesta oració copulativa tinguessin una estructura paral·lela (per exemple, *però eren grans i feien por*, o *però grans i esfereïdors*). La manca de paral·lelisme representa la col·loquialitat de l'original.

⁵ Tant *aquests* com *marbre* han estat reescrits per representar la parla col·loquial.

⁶ La repetició de *tot* és una marca col·loquial, però a més serveix per transmetre l'èmfasi de la cursiva original.

She kept her legs slick, but her hands not slick, which let her paddle and steer herself. Going about on your knees didn't look as deevy as standing up—but when she tried being awesome while standing, she usually ended up crashed against a rock with her butt in the air.

That Fused *did* seem to be carrying something large in one hand. Like a big gemstone. Lift paddled in that direction—which was taking her dangerously close to that parshman army and their ships. Still, she got up pretty close before the Voidbringer woman turned and noticed.

Lift slid to a halt, letting her Stormlight run out. Her stomach growled, so she took a bite of some jerky she'd found in her guard's pocket.

The Voidbringer said something in a singsong voice, hefting the enormous ruby—it didn't have any Stormlight, which was good, since one that big would have been *bright*. Like, redder and brighter than Gawx's¹ face when Lift told him about how babies was made. He should know stuff like that already. He'd been a starvin' thief! Hadn't he known any whores or anything?

Anyway... how to get that ruby? The Voidbringer spoke again, and while Lift couldn't figure out the words, she couldn't help feeling that the Voidbringer sounded amused. The woman pushed off with one foot, then slid on the other, easy as if she were standing on oil. She coasted for a second, then looked over her shoulder and grinned before kicking off and sliding to the left, casually moving with a grace that made Lift seem super stupid.

“Well starve me,” Lift said. “She's *more* awesome than I am.”

“Do you *have* to use that term?” Wyndle asked. “Yes, she appears to be able to access the Surge² of—”

“Shut it,” Lift said. “Can you follow her?”

¹ Amic de la Lift, d'edat similar. Tot i que originalment era un lladre, per diverses circumstàncies és l'actual emperador d'Azir.

² Com s'ha comentat a la introducció, és la paraula genèrica per referir-se a cadascuna de les habilitats màgiques presents en aquest món.

Tenia les cames relliscoses, però no les mans, de manera que les podia utilitzar com rems per impulsar-se i canviar de direcció. Relliscar de genolls no quedava tan xulífic¹ com fer-ho dreta, però quan intentava ser meravellosa dempeus, normalment acabava estavellant-se contra una roca amb el cul enlaire.

Sí que semblava que aquella fusionada portés alguna cosa gran a la mà. Com una gemma enorme. La Lift va remar cap allà, cosa que la va acostar perillosament a la vora d'aquell exèrcit parshenc i els seus barcos². Però igualment s'hi va poder apropar bastant abans que la portadora del buit es girés i se n'adonés.

La Lift va frenar, deixant que la llum fulmínia es dissipés. El seu estómac va grunyar, així que va fer una mossegada a un tros de carn seca que havia trobat a la butxaca del seu guarda.

La portadora del buit va dir alguna cosa amb una veu musical, aixecant el robí enorme; no tenia llum fulmínia, cosa bona, perquè un així de gran hauria estat molt i molt brillant. O sigui, més vermell i brillant que la cara del Gawx quan la Lift li va explicar com es feien els nens. Ja les hauria de saber, aquestes coses. Havia estat un famèlic³ lladre! No havia conegut mai cap puta ni res?

Era igual... com podia prendre-li aquell robí? La portadora del buit va tornar a parlar, i tot i que la Lift no entenia què deia, no podia evitar tenir la sensació que s'estava divertint. La dona es va posar a patinar amb un peu, impulsant-se amb l'altre, fàcil com si rellisqués per un bassal d'oli. Va lliscar un segon, i després va mirar per sobre l'espatlla, somrient, abans de tornar-se a impulsar cap a l'esquerra, movent-se sense esforç amb una gràcia que feia que la Lift semblés súper estúpida.

—Olles buides⁴ —va dir la Lift—. És encara més meravellosa que jo.

—De veritat cal que utilitzis aquest terme? —va preguntar el Wyndle—. Sí, sembla que té accés a la potència de...

—Calla —va dir la Lift—. Pots seguir-la?

¹ Adaptació de *deevy*, paraula que tampoc existeix en anglès però que podria remetre a *groovy*. Per adaptar-lo s'ha recorregut a un mot maleta de *xulo* i *magnífic*. *Xulo* no és un mot reconegut pel DIEC, però sí que és d'ús habitual en el registre col·loquial i està recollida a l'*És a dir* (CCMA, 2011). En castellà s'ha optat per *guajudo*, derivat de *guay* amb un sufix que recorda a *cojonudo*.

² Tot i no estar recollit al DIEC, el *Diccionari català-valencià-balear*, el *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* i el *Diccionari normatiu valencià* sí que el reconeixen. Serveix com una marca col·loquial més.

³ Expressió pròpia de l'idiome d'aquest personatge, que basa els seus renees en el menjar. En aquest cas, l'original és *starvin*.

⁴ La idea d'una olla buida pot suggerir la mateixa idea que l'original *Well starve me*. A més, també remet a l'expressió catalana *vatua l'olla*. En castellà s'ha optat per una opció igualment vàlida, canviant l'estructura de la intervenció: *La muy famèlica es más maravillosa que yo*.

“I might leave you behind.”

“I’ll keep up.” Maybe. “You follow her. I’ll follow you.”

Wyndle sighed but obeyed, streaking off after the Voidbringer. Lift followed, paddling on her knees, feeling like a pig trying to imitate a professional dancer.

[...]

Wyndle followed the Voidbringer, and Lift followed him. They slipped back among the men of the human army. The front ranks were pouring into the city, but the opening wasn’t big enough for them to all go at once. Most waited out here for their turn, cursing and grumbling at the delay.

They took swipes at Lift as she tried to follow the trail of vines Wyndle left. Being little helped her avoid them, fortunately. She liked being little. Little people could squeeze into places others couldn’t, and could go unnoticed. She wasn’t supposed to get any older; the Nightwatcher¹ had promised her she wouldn’t.

The Nightwatcher had lied. Just like a starvin’ human would have. Lift shook her head and slipped between the legs of a soldier. Being little was nice, but it was hard not to feel like every man was a mountain towering overhead. They smashed weapons about her, speaking guttural Alethi curses.

I can’t do this on my knees, she thought as a sword chopped close to her shirt. *I have to be like her. I have to be free.*

Lift zipped over the side of a small rise in the rock, and managed to land on her feet. She ran for a moment, then slicked the bottoms of her feet and went into a slide.

The Voidbringer woman passed ahead. She didn’t slip and fall, but performed this strange walking motion—one that let her control her smooth glide.

Lift tried to do the same. She trusted in her awesomeness—her Stormlight—to sustain her as she held her breath. Men cursed around her, but sounds slid off Lift as she coated herself in Light.

The wind itself couldn’t touch her. She’d been here before.² She’d held for a beautiful moment between crashes, sliding on bare feet, moving free, untouched. Like she was gliding between worlds. She could do it. She could—

¹ Figura divina a la qual s’atribueix l’habilitat de concedir un desig a canvi d’una maledicció.

² Referència a un capítol anterior.

—Segurament et deixaré enrere.

—No em quedaré enrere —O això esperava—. Tu segueix-la. Jo et segueixo.

El Wyndle va sospirar abans d'obeir, zigzaguejant darrere la portadora del buit. La Lift el va seguir, remant sobre els genolls, sentint-se com una truja intentant imitar una ballarina professional.

[...]

El Wyndle seguia la portadora del buit, i la Lift li anava al darrere. Van internar-se de nou entre els homes de l'exèrcit humà. Les primeres files estaven entrant a la ciutat a la desbandada, però l'obertura¹ no era prou gran com perquè hi entressin tots de cop. La majoria esperava que hi hagués espai aquí fora, maleint i grunyint pel retràs.

Brandien les espases contra la Lift mentre ella intentava seguir el rastre d'enfiladisses que anava deixant el Wyndle. Per sort, ser petita l'ajudava a evitar els cops. Li agradava ser petita. Els petits poden esmunyir-se per llocs que² els grans no podien entrar, i podien passar desaparebut. No hauria de poder créixer; la Vigilant nocturna li havia promès que no creixeria.

La Vigilant nocturna havia mentit. Com hauria fet una famèlica humana. La Lift va sacsejar el cap i va escorre's entre les cames d'un soldat. Ser petita estava bé, però era difícil no sentir que cada home era com una muntanya mirant-la des de les altures. Li dirigien estocades amb les armes mentre cridaven insults guturals en alethi.

"No puc continuar sobre els genolls", va pensar mentre una espasa li passava ras de la camisa. "He de ser com ella. He de ser lliure."

Va enfilar-se a un petit sortint de la roca i va aconseguir aterrar dreta. Va córrer un moment i llavors va untar-se les plantes dels peus per posar-se a lliscar.

La portadora del buit va passar per davant seu. No relliscava ni queia, sinó que feia aquest moviment estrany com si caminés, cosa que li permetia controlar el seu lliscament amb elegància.

La Lift va intentar fer el mateix. Va deixar que la seva meravella, la seva llum fulmínia, la sustentés mentre aguantava la respiració. Els homes maleïen al seu voltant, però es va cobrir completament de llum, de manera que els sons també lliscaven per la seva pell sense arribar-li.

Ni el vent la podia tocar. Ja ho havia fet abans. Havia pogut aguantar durant un moment preciós entre topades, lliscant sobre els peus descalços, movent-se amb llibertat, intocable. Com si llisqués entre mons. Podia fer-ho. Podia...

¹ L'obertura de la muralla. Pel context de la resta del capítol s'entén i no cal especificar-ho.

² La forma normativa seria *on*; s'utilitza *que* com a marca col·loquial.

Something crashed to the ground nearby, crushing several soldiers, throwing Lift off balance and sending her into a heap. She slid to a stop and rolled over, looking up at one of the huge stone monsters¹. The skeletal thing raised a spiked hand and slammed it down.

Lift threw herself out of the way, but the shaking from the impact sent her sprawling again. Soldiers nearby didn't seem to care that their fellows had been crushed. Eyes glowing, they scrambled for her, as if it were a contest to see who could kill her first.

Her only choice was to dodge *toward* the stone monster. Maybe she could get so close that it— The creature pounded again, mashing three soldiers, but also slamming into Lift. The blow snapped her legs in the blink of an eye, then crushed her lower half, sending her into a screaming fit of pain. Eyes watering, she curled up on the ground.

Heal. Heal.

Just had to weather the pain. Just had to...

Stones ground against one another overhead. She blinked away tears, looking up at the creature raising its spike high in the sky, toward the sun, which was slipping behind the clouds of the deadly storm.

“Mistress!” Wyndle said. His vines climbed over her, as if trying to cradle her. “Oh, mistress. Summon me as a sword!”²

The pain in her legs started to fade. Too slowly. She was growing hungry again, her Stormlight running low³. She summoned Wyndle as a rod, twisting against the pain and holding him toward the monster, her eyes watering with the effort.

An explosion of light appeared overhead, a ball of expanding Radiance. Something dropped from the middle of it, trailing smoke both black and white. Glowing like a star.

“Mother!” Wyndle said. “What is—”⁴

As the monster raised its fist to strike Lift, the spear of light hit the creature in the head and *cut straight through*. It divided the enormous thing in two, sending out an explosion of black smoke. The halves of the monster fell to the sides, crashing into the stone, then *burned away*, evaporating into blackness.

¹ Aquests monstres estan ajudant l'exèrcit enemic. Han estat presentats al lector anteriorment i per tant la seva aparició en aquest moment no és una sorpresa.

² Els esprits que acompanyen un radiant poden ser invocats com una arma màgica, irrompible i capaç de tallar qualsevol material.

³ Una particularitat de les habilitats d'aquest personatge és que obté la seva llum fulmínia metabolitzant nutrients del seu cos en comptes d'utilitzar gemmes infoses.

⁴ La puntuació d'aquesta intervenció és un error tipogràfic. Els esprits, una vegada invocats físicament com una arma, no poden parlar audiblement sinó que envien pensaments al seu radiant. Per tant, en anglès hauria d'anar en cursiva.

Va perdre l'equilibri i va sortir volant quan una cosa va impactar contra el terra prop seu, tot esclafant diversos soldats. Ella va deixar de lliscar, girant-se panxa amunt per mirar un dels enormes monstres pedra. La criatura esquelètica va aixecar una mà amb forma de llança i va abaixar-la amb totes les seves forces cap al terra.

Ella va apartar-se d'un salt, però el tremolor de l'impacte va fer-la caure de bocaterrosa. No semblava que als soldats propers els importés que els seus companys haguessin acabat fets puré. Amb els ulls brillants, van afanyar-se a córrer cap a ella, com si fos una competició per veure qui la podia atrapar abans.

L'única opció possible que li quedava era esquivar directament cap al monstre de pedra. Potser s'hi podia acostar prou com per... La criatura va impactar una altra vegada i tres soldats i la Lift van acabar aixafats. Es va posar a xisclar de dolor quan el cop va trencar-li les cames fins la cintura en un obrir i tancar d'ulls. Va fer-se una bola amb els ulls plorosos.

"Cura't. Cura't."

Només havia de resistir el dolor. Només havia de...

Va sentir el so de pedres rasant per sobre seu. Va obrir i tancar els ulls per aclarir-los i poder mirar la criatura, que estava aixecant la seva mà afilada alta al cel, cap al sol, que s'estava ponent darrere els núvols de la tempesta mortífera.

—Mestressa! —va dir el Wyndle. Les enfiladisses van créixer al seu voltant, com si la volgués bressar—. Oh, mestressa. Invoca'm com una espasa!

El dolor de les cames va començar a esvanir-se. Massa lent. Ja tornava a agafar-li gana, li quedava poca llum fulmínia. Va invocar el Wyndle com una vara, movent-se tot i el dolor i aguantant-lo cap al monstre, amb els ulls plorant-li per l'esforç.

Una explosió de llum va aparèixer a les altures, una esfera expansiva de resplendor. Una cosa va caure del seu centre, deixant un rastre de fum negre i blanc. Brillant com una estrella.

"Mare¹!", va dir el Wyndle, "Què..."

Mentre el monstre alçava el puny per colpejar la Lift, la fletxa de llum va impactar contra el cap de la criatura i va travessar-lo completament. Amb una explosió de fum negre, va dividir la criatura enorme en dues parts. Les meitats del monstre van caure de costat, impactant contra la pedra, i van desintegrar-se com si es cremessin, evaporant-se en la foscor.

¹ Traducció literal de l'anglès, *Mother*. Fa referència a Cultivació, una de les divinitats d'aquest món.

Soldiers cursed and coughed, backing up as something resolved in the center of the tempest. A figure in the smoke, glowing white and holding a jet-black Shardblade¹ that seemed to *feed* on the smoke, sucking it in, then letting it pour down beneath itself as a liquid blackness.

White and black. A man with a shaved head, eyes glowing a light grey, Stormlight rising from him. He straightened and strode through the smoke, leaving an afterimage² behind. Lift had seen this man before. The Assassin in White. Murderer.

And apparently savior.

He stopped beside her. “The Blackthorn³ assigned you a task?”

“Uh ... yeah,” Lift said, wiggling her toes, which seemed to be working again. “There’s a Voidbringer who stole a large ruby. I’m supposed to get it back.”

“Then stand,” the assassin said, raising his strange Shardblade toward the enemy soldiers. “Our master has given us a task. *We shall see it completed.*”

¹ Espasa màgica resultant de la invocació d’un esperit.

² Aquest personatge deixa un rastre lluminós darrere seu, que sovint es descriu (parafraçant) com si la seva ànima es mogués més lentament que el seu cos.

³ És un sobrenom de Dalinar, que està liderant el bàndol humà d’aquesta batalla.

Els soldats van maleir entre atacs de tos, fent-se enrere mentre alguna cosa es movia al centre del remolí. Una figura entre el fum, brillant, vestida de blanc i empunyant una espasa esberlada negra com el sutge que semblava que s'alimentés del fum, absorbint-lo i deixant-lo rajar com una negror líquida.

Blanc i negre. Un home amb el cap afaitat i ulls brillants de color gris clar, amb llum fulmínia alçant-se al seu voltant. Va posar-se dret i va caminar entre el fum, deixant una imatge fantasmal darrere seu. La Lift havia vist aquest home abans. L'Assassí de blanc¹. Criminal².

I aparentment salvador.

Va aturar-se al seu costat.

—L'Espina negra t'ha assignat una tasca?

—D'això... sí —va dir la Lift, movent els dits del peu, que ja tornaven a funcionar—.

Una portadora del buit ha robat un robí gran. L'he de recuperar.

—Doncs aixeca't —va dir l'assassí, alçant la seva curiosa espasa esberlada en direcció els soldats enemics—. El nostre amo ens ha confiat una tasca. I pel meu honor la completarem.³

¹ El nom, en anglès *Assassin in White*, prové del fet que quan era assassí, sempre duia a terme els seus encàrrecs vestit completament de blanc (també podria fer referència al fet que és de raça blanca, a diferència de la majoria de personatges principals).

² En anglès utilitza la paraula *Murderer* per reforçar la idea d'assassí. Tanmateix, com que en català no hi ha cap sinònim d'ús comú (a banda d'*homicida*, que no seria adequat en aquest context) s'ha optat per utilitzar l'hiperònim *criminal*.

³ Es podria traduir simplement com a *I la veurem completada*. Tanmateix, el text de partida utilitza la cursiva emfàtica. Com que en català utilitzar la cursiva emfàtica no és adequat, s'ha reescrit la frase per fer-la similar a un jurament, cosa que li dona més força. Utilitzar un jurament no s'allunya gaire del text de partida, donat que el personatge ha realitzat un jurament a l'escena anterior consistent en obeir totes les ordres de l'Espina negra.

6. CONCLUSIÓ

Brandon Sanderson és un dels autors de fantasia més destacats de l'actualitat i, per tant, saber traduir amb eficàcia el seu estil d'escriptura és important per poder dur a terme la professió de traductor dins d'aquest gènere literari. Com s'ha vist en aquest treball, aquest estil es basa en una prosa de baixa complexitat que es troba sempre al servei de la història.

Això es pot veure clarament comparant el fragment 1 amb els fragments 3 i 4: el primer, narrat per un noble, utilitza un registre lleugerament més elevat, mentre que els altres dos, narrats per una adolescent de classe baixa, n'utilitza un de més col·loquial. Tanmateix, en tots dos casos, es tracta de registres més propers a l'estàndard del que probablement serien en un context real. A l'hora de traduir, per tant, s'ha d'evitar recórrer a expressions excessivament formals o vulgars per tal de no allunyar-se de la intenció transparent del text de partida.

Aquesta característica també es pot observar en els mecanismes de creació lèxica. A *Stormlight Archive* s'utilitzen molt pocs mots maleta, ja que, si bé és un recurs molt productiu, també tendeix a ofuscar com a mínim un dels dos mots originals utilitzats en el mot resultant. Es podria considerar que els termes *ad hoc*, com *spren* i *fabrial* van en contra d'aquesta filosofia de simplificació, però no és així. Tot i no ser paraules existents al lèxic anglès, sí que remeten a altres paraules o arrels que sí que són familiars pel lector. Per tant, també en adaptar aquestes paraules s'ha de tenir en compte la familiaritat del lector amb les arrels utilitzades.

A banda dels problemes de traducció generals, com la creació lèxica, cada fragment té una sèrie de característiques pròpies que permeten treballar aspectes diferents de la traducció. El fragment 1 conté jocs de paraules i una quantitat més alta de seqüències descriptives. Els fragments 2, 3 i 4 contenen variants col·loquials de la llengua, però són per motius diferents (desconeixement de la llengua en el primer cas, classe social en els altres dos) i, per tant, els mecanismes utilitzats també són diferents. A més, els fragments 3 i 4 són principalment una escena d'acció, cosa que comporta una sèrie de reptes propis, donat que els recursos utilitzats en anglès per descriure aquest tipus d'escena sovint necessiten una adaptació més treballada que els que s'utilitzen per una descripció.

Els fragments escollits per aquest treball no requereixen una extensa investigació sobre temes relacionats amb l'edat mitjana, com hauria pogut passar amb altres fragments o obres. Tot i així, sí que han demanat un procés de documentació sobre l'obra de Sanderson i tota la informació relativa a la història o al món secundari que no és evident si només es llegeixen els

llibres. Això posa en relleu la necessitat de, en condicions ideals de treball, llegir tota l'obra abans de començar-la a traduir.

7. BIBLIOGRAFIA

Ainaud, Jordi; Espunya, Anna; Pujol, Dídac (2020). Manual de traducció anglès-català. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. <http://hdl.handle.net/10230/44583>.

Arcanum (2019). *Starsight Release Party*. <https://wob.coppermind.net/events/402-starsight-release-party> [Consulta: 3 març 2021].

Arcanum (2020). *RoW Release Party*. <https://wob.coppermind.net/events/448-row-release-party/> [Consulta: 21 març 2021].

Arcanum (2020). *Forbidden Planet Interview*. <https://wob.coppermind.net/events/449/> [Consulta: 10 maig 2021].

CCMA (2011). *Llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals*. <https://www.ccma.cat/llibredestil/> [Consulta: 27 d'abril de 2021].

Clute, John i Grant, John (1999). *The Encyclopedia of Fantasy*. Nova York: St. Martin's Griffin.

Espinal i Farré, Teresa (2004). *Diccionari de sinònims de frases fetes*. <https://dsff.uab.cat>

Sanderson, Brandon (2010). *The Way of Kings*. Nova York: Tor Fantasy.

Sanderson, Brandon (2017). *Oathbringer*. Nova York: Tor Fantasy.

8. ANNEX: TEXTOS DE PARTIDA

8.1. Fragment 1

Two days after the incident with the highstorm, Dalinar walked with his sons, crossing the rocky ground toward the king's feasting basin.

Dalinar's stormwardens projected another few weeks of spring, followed by a return to summer. Hopefully it wouldn't turn to winter instead.

"I've been to three more leatherworkers," Adolin said softly. "They have different opinions. It seems that even before the strap was cut—if it was cut—it was worn, so that's interfering with things. The best consensus has been that the strap was sliced, but not necessarily by a knife. It could have just been natural wear-and-tear."

Dalinar nodded. "That's the only evidence that even hints there might be something odd about the girth breaking."

"So we admit that this was just a result of the king's paranoia."

"I'll talk to Elhokar," Dalinar decided. "Let him know we've run into a wall and see if there are any other avenues he'd like us to pursue."

"That'll do." Adolin seemed to grow hesitant about something. "Father. Do you want to talk about what happened during the storm?"

"It was nothing that hasn't happened before."

"But—"

"Enjoy the evening, Adolin," Dalinar said firmly. "I'm all right. Perhaps it's good for the men to see what is happening. Hiding it has only inspired rumors, some of them even worse than the truth."

Adolin sighed, but nodded.

The king's feasts were always outdoors, at the foot of Elhokar's palace hill. If the stormwardens warned of a highstorm—or if more mundane weather turned bad—then the feast was canceled. Dalinar was glad for the outdoor location. Even with ornamentation, Soulcast buildings felt like caverns.

The feast basin had been flooded, turning it into a shallow artificial lake. Circular dining platforms rose like small stone islands in the water. The elaborate miniature landscape had been fabricated by the king's Soulcasters, who had diverted the water from a nearby stream. *It reminds me of Sela Tales*, Dalinar thought as he crossed the first bridge. He'd visited that western region of Roshar during his youth. *And the Purelake*.

There were five islands, and the railings of the bridges connecting them were done in scrollwork so fine that after each feast, the railings had to be stowed away lest a highstorm ruin them. Tonight, flowers floated in the slow current. Periodically, a miniature boat—only a handspan wide—sailed past, bearing an infused gemstone.

Dalinar, Renarin, and Adolin stepped onto the first dining platform. “One cup of blue,” Dalinar said to his sons. “After that, keep to the orange.”

Adolin sighed audibly. “Couldn’t we, just this once—”

“So long as you are of my house, you follow the Codes. My will is firm, Adolin.”

“Fine,” Adolin said. “Come on, Renarin.” The two broke off from Dalinar to remain on the first platform, where the younger lighteyes congregated.

Dalinar crossed to the next island. This middle one was for the lesser lighteyes. To its left and right lay the segregated dining islands—men’s island on the right, women’s island on the left. On the three central ones, however, the genders mingled.

Around him, the favored invitees took advantage of their king’s hospitality. Soulcast food was inherently bland, but the king’s lavish feasts always served imported spices and exotic meats. Dalinar could smell roasting pork on the air, and even chickens. It had been a long time since he’d been served meat from one of the strange Shin flying creatures.

A darkeyed servant passed, wearing a gauzy red robe and carrying a tray of orange crab legs. Dalinar continued across the island, weaving around groups of revelers. Most drank violet wine, the most intoxicating and flavorful of the colors. Almost no one was in battle attire. A few men wore tight, waistlength jackets, but many had dropped all pretense, choosing instead loose silk shirts with ruffled cuffs worn with matching slippers. The rich material glistened in the lamplight.

These creatures of fashion shot glances at Dalinar, appraising him, weighing him. He could remember a time when he would have been swarmed by friends, acquaintances—and yes, even sycophants—at a feast like this. Now, none approached him, though they gave way before him. Elhokar might think his uncle was growing weak, but his reputation quelled most lesser lighteyes.

He soon approached the bridge to the final island—the king’s island. Pole-mounted gem lamps ringed it, glowing with blue Stormlight, and a firepit dominated the center of the platform. Deep red coals simmered in its bowels, radiating warmth. Elhokar sat at his table just behind the firepit, and several highprinces ate with him. Tables along the sides of the platform were occupied by male or female diners—never both at the same.

Wit sat on a raised stool at the end of the bridge leading onto the island. Wit actually dressed as a lighteyes should—he wore a stiff black uniform, silver sword at his waist. Dalinar shook his head at the irony.

Wit was insulting each person as they stepped onto the island.

“Brightness Marakal! What a disaster that hairstyle is; how brave of you to show it to the world. Brightlord Marakal, I wish you’d warned us you were going to attend; I’d have forgone supper. I do so hate being sick after a full meal. Brightlord Cadilar! How good it is to see you. Your face reminds me of someone dear to me.”

“Really?” wizened Cadilar said, hesitating.

“Yes,” Wit said, waving him on, “my horse. Ah, Brightlord Neteb, you smell unique today—did you attack a wet whitespine, or did one just sneeze on you? Lady Alami! No, please, don’t speak—it’s much easier to maintain my illusions regarding your intelligence that way. And Brightlord Dalinar.” Wit nodded to Dalinar as he passed. “Ah, my dear Brightlord Taselin. Still engaged in your experiment to prove a maximum threshold of human idiocy? Good for you! Very empirical of you.”

Dalinar hesitated beside Wit’s chair as Taselin waddled by with a huff.

“Wit,” Dalinar said, “do you have to?”

“Two what, Dalinar?” Wit said, eyes twinkling. “Eyes, hands, or spheres? I’d lend you one of the first, but —by definition—a man can only have one I, and if it is given away, who would be Wit then? I’d lend you one of the second, but I fear my simple hands have been digging in the muck far too often to suit one such as you. And if I gave you one of my spheres, what would I spend the remaining one on? I’m quite attached to both of my spheres, you see.” He hesitated. “Or, well, you can’t see. Would you like to?” He stood up off his chair and reached for his belt.

“Wit,” Dalinar said dryly.

Wit laughed, clapping Dalinar on the arm. “I’m sorry. This lot brings out the basest humor in me. Perhaps it’s that muck I spoke of earlier. I do try so hard to be elevated in my loathing of them, but they make it difficult.”

“Care for yourself, Wit,” Dalinar said. “This lot won’t suffer you forever. I wouldn’t see you dead by their knives; I see a fine man within you.”

“Yes,” Wit said, scanning the platform. “He tasted quite delicious. Dalinar, I fear I’m not the one who needs that warning. Speak your fears at a mirror a few times when you get home tonight. There are rumors about.”

“Rumors?”

“Yes. Terrible things. Grow on men like warts.”

“Tumors?”

“Both. Look, there is talk about you.”

“There is always talk about me.”

“This is worse than most,” Wit said, meeting his eyes. “Did you really speak of abandoning the Vengeance Pact?”

Dalinar took a deep breath. “That was between me and the king.”

“Well, he must have spoken of it to others. This lot are cowards—and no doubt that makes them feel like experts on the subject, for they’ve certainly been calling you that a great deal lately.”

“Stormfather!”

“No, I’m Wit. But I understand how easy a mistake that is to make.”

“Because you blow so much air,” Dalinar growled, “or because you make so much noise?”

A wide smile split Wit’s face. “Why, Dalinar! I’m impressed! Maybe I should make you Wit! Then I could be a highprince instead.” He stopped. “No, that would be bad. I’d go mad after a mere second of listening to them, then would likely slaughter the lot. Perhaps appoint cremlings in their places. The kingdom would undoubtedly fare better.”

Dalinar turned to go. “Thank you for the warning.”

Wit sat back down on his stool as Dalinar walked away.

“You’re welcome. Ah, Brightlord Habatab! How thoughtful of you to wear a red shirt with a sunburn like that! If you continue to make my job this easy, I fear my mind shall become as dull as Brightlord Tumul’s! Oh, Brightlord Tumul! How unexpected it is to see you standing there! I didn’t mean to insult your stupidity. Really, it’s quite spectacular and worthy of much praise. Lord Yonatan and Lady Meirav, I’ll forgo an insult for you this once on account of your recent wedding, though I do find your hat quite impressive, Yonatan. I trust it is convenient to wear on your head something that doubles as a tent at night. Ah, and is that Lady Navani behind you? How long have you been back at the Plains and how did I not notice the smell?”

Dalinar froze. *What?*

“Obviously your own stench overpowered mine, Wit,” a warm feminine voice said. “Has no one done my son a service and assassinated you yet?”

“No, no assassins yet,” Wit said, amused. “I guess I’ve already got too much ass sass of my own.”

Dalinar turned with shock. Navani, the king's mother, was a stately woman with intricately woven black hair. And she was not supposed to be here.

"Oh really, Wit," she said. "I thought that kind of humor was beneath you."

"So are you, technically," Wit said, smiling, from atop his high-legged stool.

She rolled her eyes.

"Unfortunately, Brightness," Wit replied with a sigh, "I've taken to framing my insults in terms this lot will understand. If it will please you, I shall attempt to improve my diction to more elevated terms." He paused. "I say, do you know any words that rhyme with bescumber?"

Navani just turned her head and looked at Dalinar with a pair of light violet eyes. She wore an elegant dress, its shimmering red surface unbroken by embroidery. The gems in her hair—which was streaked with a few lines of grey—were red as well. The king's mother was known as one of the most beautiful women in Alethkar, though Dalinar had always found that description inadequate, for surely there wasn't a woman on all of Roshar to match her beauty.

Fool, he thought, tearing his eyes away from her. *Your brother's widow*. With Gavilar dead, Navani was now to be treated as Dalinar's sister. Besides, what of his own wife? Dead these ten years, wiped by his foolishness from his mind. Even if he couldn't remember her, he should honor her.

Why had Navani returned? As women called out greetings to her, Dalinar hurriedly made his way over to the king's table. He sat down; a servant arrived in moments with a plate for him—they knew his preferences.

It was steaming peppered chicken, cut in medallions and laid atop fried round slices of tenem, a soft, light orange vegetable. Dalinar grabbed a piece of flatbread and slipped his dining knife from the sheath on his right calf. So long as he was eating, it would be a breach of etiquette for Navani to approach him.

The food was good. It always was at these feasts of Elhokar's—in that, the son was like the father. Elhokar nodded to Dalinar from the end of the table, then continued his conversation with Sadeas. Highprince Roion sat a few seats down from him. Dalinar had an appointment with him in a few days, the first of the highprinces he'd approach and try to convince to work with him on a joint plateau assault.

No other highprinces came to sit near Dalinar. Only they—and people with specific invitations—could sit at the king's table. One man lucky enough to receive such an invitation sat on Elhokar's left, obviously uncertain if he should join in the conversation or not.

Water gurgled in the stream behind Dalinar. Before him, the festivities continued. It was a time for relaxation, but the Alethi were a reserved people, at least when compared with

more passionate folk like the Horneaters or the Reshi. Still, his people seemed to have grown more opulent and self-indulgent since his childhood. Wine flowed freely and foods sizzled fragrantly. On the first island, several young men had stepped into a sparring ring for a friendly duel. Young men at a feast often found reason to remove their coats and show off their swordsmanship.

The women were more modest with their displays, but they engaged in them as well. On Dalinar's own island, several women had set up easels where they were sketching, painting, or doing calligraphy. As always, they kept their left hands shrouded in their sleeves, delicately creating art with the right. They sat on high stools, the kind that Wit had been using—in fact, Wit had probably stolen one for his little performance. A few of them attracted creationspren, the tiny shapes rolling across the tops of their easels or tables.

Navani had gathered a group of important lighteyed women to a table. A servant passed by in front of Dalinar, bringing the women some food. It appeared to also have been made with the exotic chicken, but had been mixed with steamed methi fruit and covered in a reddish-brown sauce. As a boy, Dalinar had secretly tried women's food out of curiosity. He'd found it distastefully sweet.

Navani placed something on her table, a device of polished brass about the size of a fist, with a large, infused ruby at its center. The red Stormlight lit the entire table, throwing shadows down the white tablecloth. Navani picked up the device, rotating it to show her dinner companions its leglike protrusions. Turned that way, it looked vaguely crustacean.

I've never seen a fabrial like that before. Dalinar looked up at her face, admiring the contours of her cheek. Navani was a renowned artifabrian. Perhaps this device was—

Navani glanced at him, and Dalinar froze. She flashed the briefest of smiles at him, covert and knowing, then turned away before he could react. *Storming woman!* he thought, pointedly turning his attention to his meal.

8.2. Fragment 2

As Teft instructed the men, Kaladin pointed to Rock, gesturing him over.

"Yes?" Rock asked. The man was so broad of chest that his bridgeman's vest could barely fasten.

"You said something before," Kaladin said. "About fighting being beneath you?"

"Is true. I am not a fourth son."

"What does that have to do with it?"

“First son and second son are needed for making food,” Rock said, raising a finger. “Is most important. Without food, nobody lives, yes? Third son is craftsman. This is me. I serve proudly. Only fourth son can be warrior. Warriors, they are not needed as much as food or crafts. You see?”

“Your profession is determined by your birth order?”

“Yes,” Rock said proudly. “Is best way. On the Peaks, there is always food. Not every family has four sons. So not always is a soldier needed. I cannot fight. What man could do this thing before the *Uli'tekanaki*?”

Kaladin shot a glance at Syl. She shrugged, not seeming to care what Rock did. “All right,” he said. “I’ve got something else I want you to do, then. Go grab Lopen, Dabbid...” Kaladin hesitated. “And Shen. Get him too.”

Rock did so. Lopen was in the line, learning the stances, though Dabbid—as usual—stood off to the side, staring at nothing in particular. Whatever had taken him, it was far worse than regular battle shock. Shen stood beside him, hesitant, as if not certain of his place.

Rock pulled Lopen out of the line, then grabbed Dabbid and Shen and walked back to Kaladin.

“Gancho,” Lopen said, with a lazy salute. “Guess I’ll make a poor spearman, with one hand.”

“That’s all right,” Kaladin said. “I have something else I need you to do. We’ll see trouble from Gaz and our new captain—or at least his wife—if we don’t bring back salvage.”

“We three cannot do the work of thirty, Kaladin,” Rock said, scratching at his beard. “Is not possible.”

“Maybe not,” Kaladin said. “But most of our time down in these chasms is spent looking for corpses that haven’t been picked clean. I think we can work a lot faster. We need to work a lot faster, if we’re going to train with the spear. Fortunately, we have an advantage.”

He held out his hand, and Syl alighted on it. He’d spoken to her earlier, and she’d agreed to his plan. He didn’t notice her doing anything special, but Lopen suddenly gasped. Syl had made herself visible to him.

“Ah...” Rock said, bowing in respect to Syl. “Like gathering reeds.”

“Well flick my sparks,” Lopen said. “Rock, you never said it was so pretty!”

Syl smiled broadly.

“Be respectful,” Rock said. “Is not for you to speak of her in that way, little person.”

The men knew about Syl, of course. Kaladin didn’t speak of her, but they saw him talking to the air, and Rock had explained.

“Lopen,” Kaladin said. “Syl can move far more quickly than a bridgeman. She will search out places for you to gather, and you four can pick through things quickly.”

“Dangerous,” Rock said. “What if we meet chasmfiend while alone?”

“Unfortunately, we can’t come back empty-handed. The last thing we want is Hashal deciding to send Gaz down to supervise.”

Lopen snorted. “He’d never do that, gancho. Too much work down here.”

“Too dangerous too,” Rock added.

“Everyone says that,” Kaladin said. “But I’ve never seen more than these scrapes on the walls.”

“They’re down here,” Rock said. “Is not just legend. Just before you came, half a bridge crew was killed. Eaten. Most beasts come to the middle plateaus, but there are some who come this far.”

“Well, I hate to put you in danger, but unless we try this, we’ll have chasm duty taken from us and we’ll end up cleaning latrines instead.”

“All right, gancho,” Lopen said. “I’ll go.”

“As will I,” Rock said. “With *ali’i’kamura* to protect, perhaps it will be safe.”

“I intend to teach you to fight eventually,” Kaladin said. Then as Rock frowned, Kaladin hastily added, “You, Lopen, I mean. One arm doesn’t mean you’re useless. You’ll be at a disadvantage, but there are things I can teach you to deal with that. Right now a scavenger is more important to us than another spear.”

“Sounds swift to me.” Lopen gestured to Dabbid, and the two walked over to gather sacks for the collecting. Rock moved to join them, but Kaladin took his arm.

“I haven’t given up on finding an easier way out of here than fighting,” Kaladin said to him. “If we never returned, Gaz and the others would probably just assume that a chasmfiend got us. If there’s some way to reach the other side...”

Rock looked skeptical. “Many have searched for this thing.”

“The eastern edge is open.”

“Yes,” Rock said, laughing, “and when you are able to travel that far without being eaten by chasmfiend or killed in floods, I shall name you my *kaluk’i’iki*.”

Kaladin raised an eyebrow.

“Only a woman can be *kaluk’i’iki*,” Rock said, as if that explained the joke.

“Wife?”

Rock laughed even louder. “No, no. Airsick lowlanders. Ha!”

“Great. Look, see if you can memorize the chasms, perhaps make a map of some kind. I suspect that most who come down here stick to the established routes. That means we’re much more likely to find salvage down side passages; that’s where I’ll be sending Syl.”

“Side passages?” Rock said, still amused.

“One might begin to think you *want* me to be eaten. Ha, and by a greatshell. They are supposed to be *tasted*, not *tasting*.”

“I—”

“No, no,” Rock said. “Is a good plan. I only jest. I can be careful, and this will be good for me to do, since I do not wish to fight.”

“Thank you. Maybe you’ll happen upon a place we could climb out.”

“I will do this thing,” Rock said, nodding. “But we cannot simply climb out. The army has many scouts on the Plains. Is how they know when chasmfiends come to pupate, eh? They will see us, and we will not be able to cross chasms without bridge.”

It was a good argument, unfortunately. Climb up here, and they’d be seen. Climb out in the middle, and they’d be stuck on plateaus without anywhere to go. Climb out closer to the Parshendi areas, and they’d be found by their scouts. That was assuming they could get out of the chasms. Though some were as shallow as forty or fifty feet, many were well over a hundred feet deep.

Syl zipped away to lead Rock and his crew, and Kaladin moved back to the main body of bridgemen to help Teft correct stances. It was difficult work; the first day always was. The bridgemen were sloppy and uncertain.

But they also showed remarkable resolve. Kaladin had never worked with a group who made fewer complaints. The bridgemen didn’t ask for a break. They didn’t shoot him resentful glances when he pushed them harder. The scowls they bore were at their own foibles, angry at themselves for not learning faster.

And they got it. After just a few hours, the more talented of them—Moash at the forefront—started to change into fighting men. Their stances grew firmer, more confident. When they should have been feeling exhausted and frustrated, they were more determined.

Kaladin stepped back, watching Moash fall into his stance after Teft shoved him. It was a resetting exercise—Moash would let Teft knock him backward, then would scramble back and set his feet. Time and time again. The purpose was to train oneself to revert to the stance without thinking. Kaladin normally wouldn’t have started resetting exercises until the second or third day. Yet here, Moash was drinking it in after only two hours. There were two others—Drehy and Skar—who were nearly as quick to learn.

Kaladin leaned back against the stone wall. Cold water leaked down the rock beside him, and a frillbloom plant hesitantly opened its fanlike fronds beside his head: two wide, orange leaves, with spines on the tips, unfolding like opening fists.

Is it their bridgeman training? Kaladin wondered. Or is it their passion? He had given them a chance to fight back. That kind of opportunity changed a man.

Watching them stand resolute and capable in stances they had only been just been taught, Kaladin realized something. These men—cast off by the army, forced to work themselves near to death, then fed extra food by Kaladin’s careful planning—were the most fit, training-ready recruits he’d ever been given.

By seeking to beat them down, Sadeas had prepared them to excel.

8.3. Fragment 3

Lift became awesome.

Her powers manifested as the ability to slide across objects without truly touching them. She could become really, really slick—which was handy, because soldiers tried to snatch her as she rounded the Alethi army. They grabbed at her unbuttoned overshirt, her arm, her hair. They couldn’t hold her. She just slid away. It was like they were trying to grab hold of a song.

She burst from their ranks and fell to her knees, which she’d slicked up real good. That meant she kept going, sliding on her knees away from the men with the glowing red eyes. Wyndle—who she knew by now was almost certainly not a Voidbringer—was a little snaking line of green beside her. He looked like a fastgrowing vine, jutting with small crystals here and there.

“Oh, I don’t like this,” he said.

“You don’t like nothin’.”

“Now, that is *not* true, mistress. I liked that nice town we passed back in Azir.”

“The one that was deserted?”

“So peaceful.”

There, Lift thought, picking out a *real* Voidbringer—the type that looked like parshmen, only big and scary. This one was a woman, and moved across the rock smoothly, like she was awesome too.

“I’ve always wondered,” Lift said. “Do you suppose they got those marble colorings on all their parts?”

“Mistress? Does it matter?”

“Maybe not now,” Lift admitted, glancing at the red storm.

She kept her legs slick, but her hands not slick, which let her paddle and steer herself. Going about on your knees didn't look as deevy as standing up—but when she tried being awesome while standing, she usually ended up crashed against a rock with her butt in the air.

That Fused *did* seem to be carrying something large in one hand. Like a big gemstone. Lift paddled in that direction—which was taking her dangerously close to that parshman army and their ships. Still, she got up pretty close before the Voidbringer woman turned and noticed.

Lift slid to a halt, letting her Stormlight run out. Her stomach growled, so she took a bite of some jerky she'd found in her guard's pocket.

The Voidbringer said something in a singsong voice, hefting the enormous ruby—it didn't have any Stormlight, which was good, since one that big would have been *bright*. Like, redder and brighter than Gawx's face when Lift told him about how babies was made. He should know stuff like that already. He'd been a starvin' thief! Hadn't he known any whores or anything?

Anyway... how to get that ruby? The Voidbringer spoke again, and while Lift couldn't figure out the words, she couldn't help feeling that the Voidbringer sounded amused. The woman pushed off with one foot, then slid on the other, easy as if she were standing on oil. She coasted for a second, then looked over her shoulder and grinned before kicking off and sliding to the left, casually moving with a grace that made Lift seem super stupid.

“Well starve me,” Lift said. “She's *more* awesome than I am.”

“Do you *have* to use that term?” Wyndle asked. “Yes, she appears to be able to access the Surge of—”

“Shut it,” Lift said. “Can you follow her?”

“I might leave you behind.”

“I'll keep up.” Maybe. “You follow her. I'll follow you.”

Wyndle sighed but obeyed, streaking off after the Voidbringer. Lift followed, paddling on her knees, feeling like a pig trying to imitate a professional dancer.

8.4. Fragment 4

Wyndle followed the Voidbringer, and Lift followed him. They slipped back among the men of the human army. The front ranks were pouring into the city, but the opening wasn't big enough for them to all go at once. Most waited out here for their turn, cursing and grumbling at the delay.

They took swipes at Lift as she tried to follow the trail of vines Wyndle left. Being little helped her avoid them, fortunately. She liked being little. Little people could squeeze into

places others couldn't, and could go unnoticed. She wasn't supposed to get any older; the Nightwatcher had promised her she wouldn't.

The Nightwatcher had lied. Just like a starvin' human would have. Lift shook her head and slipped between the legs of a soldier. Being little was nice, but it was hard not to feel like every man was a mountain towering overhead. They smashed weapons about her, speaking guttural Alethi curses.

I can't do this on my knees, she thought as a sword chopped close to her shirt. *I have to be like her. I have to be free.*

Lift zipped over the side of a small rise in the rock, and managed to land on her feet. She ran for a moment, then slicked the bottoms of her feet and went into a slide.

The Voidbringer woman passed ahead. She didn't slip and fall, but performed this strange walking motion—one that let her control her smooth glide.

Lift tried to do the same. She trusted in her awesomeness—her Stormlight—to sustain her as she held her breath. Men cursed around her, but sounds slid off Lift as she coated herself in Light.

The wind itself couldn't touch her. She'd been here before. She'd held for a beautiful moment between crashes, sliding on bare feet, moving free, untouched. Like she was gliding between worlds. She could do it. She could—

Something crashed to the ground nearby, crushing several soldiers, throwing Lift off balance and sending her into a heap. She slid to a stop and rolled over, looking up at one of the huge stone monsters. The skeletal thing raised a spiked hand and slammed it down.

Lift threw herself out of the way, but the shaking from the impact sent her sprawling again. Soldiers nearby didn't seem to care that their fellows had been crushed. Eyes glowing, they scrambled for her, as if it were a contest to see who could kill her first.

Her only choice was to dodge *toward* the stone monster. Maybe she could get so close that it— The creature pounded again, mashing three soldiers, but also slamming into Lift. The blow snapped her legs in the blink of an eye, then crushed her lower half, sending her into a screaming fit of pain. Eyes watering, she curled up on the ground.

Heal. Heal.

Just had to weather the pain. Just had to...

Stones ground against one another overhead. She blinked away tears, looking up at the creature raising its spike high in the sky, toward the sun, which was slipping behind the clouds of the deadly storm.

“Mistress!” Wyndle said. His vines climbed over her, as if trying to cradle her. “Oh, mistress. Summon me as a sword!”

The pain in her legs started to fade. Too slowly. She was growing hungry again, her Stormlight running low. She summoned Wyndle as a rod, twisting against the pain and holding him toward the monster, her eyes watering with the effort.

An explosion of light appeared overhead, a ball of expanding Radiance. Something dropped from the middle of it, trailing smoke both black and white. Glowing like a star.

“Mother!” Wyndle said. “What is—”

As the monster raised its fist to strike Lift, the spear of light hit the creature in the head and *cut straight through*. It divided the enormous thing in two, sending out an explosion of black smoke. The halves of the monster fell to the sides, crashing into the stone, then *burned away*, evaporating into blackness.

Soldiers cursed and coughed, backing up as something resolved in the center of the tempest. A figure in the smoke, glowing white and holding a jet-black Shardblade that seemed to *feed* on the smoke, sucking it in, then letting it pour down beneath itself as a liquid blackness.

White and black. A man with a shaved head, eyes glowing a light grey, Stormlight rising from him. He straightened and strode through the smoke, leaving an afterimage behind. Lift had seen this man before. The Assassin in White. Murderer.

And apparently savior.

He stopped beside her. “The Blackthorn assigned you a task?”

“Uh ... yeah,” Lift said, wiggling her toes, which seemed to be working again. “There’s a Voidbringer who stole a large ruby. I’m supposed to get it back.”

“Then stand,” the assassin said, raising his strange Shardblade toward the enemy soldiers. “Our master has given us a task. *We shall see it completed.*”